

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der foretoges endelig afstemning vedrørende lovforslag nr. L 238: Forslag til lov om ændring af lov om varmforsyning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

24) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 140:

Forslag til folketingsbeslutning om etablering af en national mindepark i Frøslevlejren.

Af Ole Sohn (SF), Poul Nødgaard (DF), Arne Melchior (CD), Søren Søndergaard (EL), Kim Behne (FP) og Tove Videbæk (KRF).
(Fremsat 11/5 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Selv om kulturministeren og jeg har meget sympati for sigtet i det forslag, der her lægges frem, så må jeg med det samme sige, at vi ikke kan støtte det i det forslag, der er fremsat, og jeg skal prøve at forklare baggrunden for hvorfor, men vi vil selvfølgelig meget gerne medvirke i en dialog omkring Frøslevlejren.

Forslaget indebærer, at de 8 barakker, der ligger i det egentlige fangeområde i lejren, i fremtiden kun må anvendes til museumsformål og til andre formål af almen kulturel art, hvilket umiddelbart naturligvis forekommer som en

god idé. Det er dog samtidig min opfattelse, at den måde, Frøslevlejren hidtil har været drevet på, har medvirket til at sikre bevarelse af et væsentligt antal barakker, sådan at lejren i dag fremstår som et flot historisk mindesmærke for eftertiden.

Gennem de sidste mange år har en kreds af tidligere frøslevfanger fremsat ønske om, at lejren bliver omdannet til mindepark, ikke som forslagsstillerne her har peget på det, men ved nedrivning af barakkerne og tilplantning med hække i baraktomterne.

Det forslag, vi drøfter her i dag, er ikke et nedrivningsforslag, men derimod et bevaringsforslag, hvor man ønsker at indskrænke anvendelsesmulighederne i barakkerne til museumsdrift, og som jeg sagde før, til aktiviteter af almen kulturel art. Det vil altså sige, at f.eks. naturskoler osv. kan fortsætte efter forslaget. Hvis man fandt ud af, at man ville rive barakkerne ned, vil jeg gerne bekræfte, at vi selvfølgelig er indstillet på at tilplante, hver gang der fjernes en barak, og holde området som ejere af området. Når jeg siger vi, så mener jeg Miljø- og Energiministeriets Styrelse for Skov- og Naturområder.

Beslutningsforslaget omfatter det egentlige fangeområde, som udgør en mindre, men naturligvis central del af Frøslevlejren. Inden for dette område eksisterer i dag 1 vagttårn og 8 barakker. Vagttårnet og en af barakkerne ejes som bekendt af Nationalmuseet og anvendes derfor allerede til museumsformål. De resterende 7 barakker ejes af den selvejende institution Frøslevlejren, i hvis bestyrelse Sønderjyllands Amt og Bov Kommune har flertal. Amtsborgmesteren er formand for bestyrelsen, hvori der også er repræsentanter fra de tidligere frøslevfanger. Institutionens barakker anvendes til museumsformål, naturskole og kontorformål.

Forslaget indebærer, at barakkerne fremover kun må anvendes til museumsformål og andre formål af almen kulturel art.

Nu forholder det sig imidlertid sådan, at det er barakkernes ejere, der bestemmer anvendelsen inden for de rammer, der følger af lovgivningen, lokalplanlægningen m.v. Regeringen kan derfor ikke pålægge den selvejende institution en bestemt anvendelse, hvorfor en realisering af beslutningsforslaget i givet fald måtte ske efter aftale med institutionen.

Vi kan ikke træffe beslutningen her i Folketinget. Det er dem, der i dag ejer det og driver institutionerne, som har ansvaret for dem, og vi

finder ikke anledning til at udtrykke kritik i forhold til den selvejende institution.

Men da vi samtidig har en interesse i, at alle sten bliver vendt, og alle perspektiver bliver diskuteret, er jeg meget villig til, at vi tager initiativ til en samtale mellem initiativtagerne og ejerne dernede, hvis man vel at mærke gør det uden, om jeg så må sige, nogen tro på, at man har fået garantier om det ene eller det andet. Det kan vi simpelt hen ikke give, men at få det bedst mulige ud af Frøslevlejren og at bevare dette meget vigtige identitetspunkt i vor historie er naturligvis et formål, vi alle er optaget af.

Jeg har selv haft lejlighed til at se Frøslevlejren og se det dernede, og jeg synes, det arbejde, der allerede nu er gjort, er imponerende og spændende. Så det er ikke et enten-eller, tror jeg, det er et spørgsmål om, hvordan vi får det bedst mulige ud af den pågældende situation, og regeringen kan altså ikke medvirke til forslaget og tvinge nogen til noget, men vi vil selvfølgelig gerne deltage i en dialog.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Nu, hvor sommeren stunder til, vælger jeg at betragte ministerens udtalelser positivt, forstået på den måde at ministeren jo lægger an til, at der kan foretages nogle drøftelser om at finde en forhandlingsløsning, og det synes jeg er en udmærket ting, som jeg gerne vil medvirke til. Men jeg vil gerne spørge ministeren, om han ikke er enig i, at når vi har problemet i dag, så hænger det sammen med, at der i sin tid i slutningen af 1960'erne blev lavet en aftale, som siden hen er blevet bekræftet undervejs, mellem fangeorganisationerne og den daværende regering om, at der skulle etableres en mindepark i takt med, at barakkerne blev rømmet. Og det, der er sket siden da, er, at man har brudt aftalen og dermed etableret anden form for virksomhed.

Det er det, der er sagens kerne og sagens problem. Men hvis regeringen positivt vil medvirke til, at man finder en forhandlingsløsning, sådan at man kommer ud over trakasserierne og det juridiske og ender med at få en løsning, som imødekommer ønsket om og behovet for at få lavet en mindepark, jamen så er vi også indstillet på at indgå i de forhandlinger.

Lis Greibe (S):

Vi nærer i Socialdemokratiet dyb respekt og ærefølelse for de mange, der under Anden

Verdenskrig gav deres liv i kampen mod besættelsesmagten, og vi har stor medfølelse med de efterladte til de ca. 400 forsvundne modstandsfolk, der blev ført fra Frøslevlejren til kz-lejre og døde under ufattelige lidelser. Deres offer vil aldrig blive glemt, og deres minde vil være ristet i den danske historieskrivning.

Jeg er bevidst om, at det er de ædleste motiver, der ligger bag, når en gruppe mennesker genrejser den årelange debat om aftalebrud og dermed udløser en reaktion her på Christiansborg i form af et beslutningsforslag om en mindepark i Frøslevlejren. Jeg håber dog ikke, at debatten her i dag bliver mere følelsesladet end egentlig saglig. Vore ord vil måske fejlagtigt blive tolket som en afspejling af mangel på forståelse for ønsket om at ville værne om mindet for de faldne.

Jeg vil derfor starte med at pointere, at vi i Socialdemokratiet står vagt omkring den ære, som vi skylder disse mennesker. Men jeg må dernæst tilføje, at dette ikke betyder, at vi finder dagens beslutningsforslag egnet dertil.

Gennemførelsen af B 140 ville medføre, at det egentlige fangeområde med hovedvagtårnet, sygehusbarakken og et antal af mændenes og kvindernes barakker skulle indhegnes.

I Sønderjylland reagerer man hovedsagelig negativt på forslaget trods stor viden om og indlevelse i ånden, der hviler over Frøslevlejren i forbindelse med dens funktion under krigen. Det har bl.a. vakt forundring, at det nu fremførte forslag ikke kom til udtryk, da den selvejende institution Frøslevlejren blev stiftet i 1984. Formålet med overdragelse af lejren fra Indenrigsministeriet til institutionen var at sikre lejren. Arealet lejede man af Miljø- og Energiministeriet, og man fik dermed fuld dispositionsret inden for rammerne af en vedtaget lokalplan.

Området fungerer fint i dag og holder en fin balance mellem oplysning om det triste kapitel i vores historie – altså i museet – og det at være et område med mange aktiviteter. Man kan berygte, at oprettelse af en mindepark – lokalt også betegnet som et københavnerforslag, må jeg indrømme – ville indebære, at langt færre ville opsøge området og dermed få viden om og indblik i den danske modstandsbevægelses liv og virke.

Socialdemokratiet ønsker ikke at blande sig i den selvejende institutions dispositionsret. Vi mener, at området fungerer godt i sin nuværende form, og vi støtter derfor ikke for-

slaget om endnu en mindepark ud over den, vi allerede har i Mindelunden i Ryvangen.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Det er naturligvis tilladt et parti at skifte holdning, og det kan jeg forstå Socialdemokratiets ordfører giver udtryk for her i forhold til det svar, som tidligere formand for Folketinget Erling Olsen har meddelt Sammenslutningen af Danske Fanger fra Frihedskampen 1940-1945, hvor Erling Olsen fastholder at stå ved den aftale og det tilsagn, der blev givet i 1967 om, at der skulle etableres en mindepark, at den aftale vil Socialdemokratiet naturligvis stå fast på. Det er det ene.

Det andet, som jeg ikke helt forstår, er, når fru Lis Greibe siger, at der vil være færre, der kommer for at besøge området, hvis man etablerer en mindepark. Det forstår jeg ganske enkelt ikke, for forslaget er jo blevet til som en erkendelse af virkeligheden, netop det at der i dag er anden form for museumsvirksomhed og anden almen kulturel aktivitet, som jo netop ifølge forslaget kan vedblive at eksistere. Og jeg tror ikke, der er synderlig mange, der besøger lejren af hensyn til den private, kommercielle vognmandsforretning, som desværre er blevet lagt på fangeområdet.

(Kort bemærkning).

Lis Greibe (S):

Til det sidste spørgsmål om, hvorvidt der ville komme færre eller flere, der besøger området, hvis der bliver lavet en mindepark, henholder jeg mig jo altså lidt til, hvad der bliver sagt af dem, der mener at have rimelig forstand på det, deriblandt tidligere politimester Ivar Møller, som er med i institutionen som repræsentant for fangerne, og der bliver altså næret frygt for, at det som sådan bliver et mere dødt område, hvis ikke man har så mange aktiviteter, som man har i dag.

Med hensyn til om der er aftalebrud eller hvad, så er det jo en gammel sag efterhånden, og der er aldrig nogen sinde fremskaffet beviser for, at den påstand om en mindepark var et løfte, og at det var et løfte, som hverken Folketinget eller regeringen kan løbe fra. Det er en påstand, men der er aldrig decideret skaffet beviser for den, og sagen har jo også været for Ombudsmanden.

Så jeg mener ikke, at vi i dag er bundet af en gammel udtalelse, når der har været mange an-

dre sten, der er blevet vendt senere, og det er blevet vendt og drejet.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Jeg vil gerne meddele den socialdemokratiske ordfører, at jeg i går havde lejlighed til at tale med tidligere politimester hr. Ivar Møller, som har skrevet et indlæg i Jydske Tidende på baggrund af nogle mangelfulde oplysninger, hvor hr. Ivar Møller havde den opfattelse, at mindeparken alene skulle omhandle ét museum, Frøslevlejrens Museum, og ikke andet.

Men forslaget er jo netop et kompromis, en konstatering af virkeligheden, at der i dag er anden form for museumsaktivitet og anden almen kulturel aktivitet, det, som er med til at tiltrække besøgende, og det skal blive der. Og det beroligede hr. Ivar Møller, for det jo er det, der er grundlaget for lejren, så det ændrer forslaget intet ved. Det er det ene.

Det andet, jeg godt lige vil anholde, er, at når fangeorganisationerne i 1984 ikke reagerede på etableringen af den selvejende institution, så var det ganske enkelt, fordi de overhovedet ikke blev orienteret om, at man havde fraveget den oprindelige aftale og etableret en selvejende institution.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Ja, for det kan vel ikke være den der vognmandsforretning, der skal være trækplasteret for, at folk kommer til området, for så vil jeg da nødig gøre mig tanker om, hvad man kunne forestille sig at foreslå, der skulle ligge i Mindelunden for at trække folk til.

Men jeg vil godt spørge den socialdemokratiske ordfører: Hvad er egentlig formålet med at lancere den debat, der hedder, at det er københavnerforslag? Man kunne selvfølgelig begynde at diskutere, om ikke mange af dem, der sad i Frøslev, var københavnere. Den debat vil jeg ikke lancere, jeg vil bare spørge den socialdemokratiske ordfører: Hvad er formålet med at rejse den debat her fra Folketingets talerstol?

(Kort bemærkning).

Lis Greibe (S):

Jeg tillod mig i mit indlæg at nævne, at det i området dernede blev omtalt som københavnerforslag, og det gjorde jeg som et led i at meddele, at der absolut ikke er stemning for, at man ændrer funktionen nede i Frøslevlejren nu.

Jeg sagde ikke, at »københavnnerforslag« var mit ord, men man mener, at man jo i hvert fald har et område dernede, som er blevet en meget stor del af Sønderjylland, som er noget, der betyder meget for Sønderjylland, og som man ikke ønsker at lave om på. Man synes, det fungerer flot og fint med aktiviteter, og der er museet, som kan være med til også at sætte det minde, som forslagsstillerne ønsker i dag, men ganske vist på en lidt anden måde.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Jeg vil blot gøre den socialdemokratiske ordfører opmærksom på, at ideen – og det fremgår også af forslaget – er, at det skal være en national mindepark, og det er jo af hensyn til de 12.000 danskere, som kom fra hele landet, som blev placeret i Frøslevlejren. Og mindeparken er jo også et minde om de 300 fanger, som derfra blev fragtet videre til tyske koncentrationslejre og aldrig siden vendte hjem.

Så derfor er det ikke et regionalt anliggende, det er et nationalt anliggende. Og det forslag her får ingen betydning for besøgstallet, tværtimod.

Kim Andersen (V):

Spørgsmålet om Frøslevlejren er med mellemrum kommet op i debatten og i politiske fora. Det er et spørgsmål af national og historisk betydning, og det er naturligvis et spørgsmål, som kalder på mange følelser. Det er der gode grunde til.

I Venstre er vi af den opfattelse, at det er vigtigt af hensyn til historien og af hensyn til kommende slægter at opretholde Frøslevlejren som et mindested, som et vidnesbyrd om en krig og dens ugerninger. Men vi ønsker, at det skal være et sted, som er så åbent som muligt. Vi bryder os ikke om, at vi skal til på ny at sætte pigtråd op; det har der været rigeligt af. Det skal være en åben lejr for Danmark, for Europa, og som har sønderjydernes accept og goodwill i hverdagen.

Vi kan derfor ikke støtte det beslutningsforslag, som her er til behandling. Det er vores bestemte opfattelse, at man i de senere år har nået en balance omkring åbenhed og omkring aktiviteter, som er relevante for Frøslevlejren, som er fremtidssikret og som nyder sønderjydernes accept.

Der er gjort et kæmpearbejde af Sønderjyllands Amt, af Amtsrådet, af Bov Kommune og

af den selvejende institution, repræsenteret ved amtsborgmesteren, hr. Kresten Philipsen, et stort arbejde for at få Frøslevlejren til at fungere med aktiviteter, som er beslægtet med det, som er lejrens baggrund, men også, det skal indrømmes, med aktiviteter, som ikke umiddelbart har noget med lejrens oprindelse at gøre.

Spørgsmålet omkring vognmandssekretariatet kan diskuteres, men der er jo økonomi i alting. Det er der også i sådan en sag som denne, og netop lejemålet til vognmandsforeningen er jo med til for den selvejende institution at gøre det økonomisk muligt at drive Frøslevlejren med de forskellige museer, der er dernede.

Der er også en efterskole, som er velfungerende, og som formanden for bestyrelsen, Viggo Vandkær Thomsen, har gjort et stort arbejde for at få anerkendt, og han ser det som et stort plus for efterskolen, men også for Frøslevlejren, at der er unge mennesker og et naturligt liv i og omkring lejren.

Vi tror, det er med til, at flere kommer til Frøslevlejren og stifter bekendtskab med den og dermed med dens historie og krigens historie, også flere, end hvis det bliver en lukket mindepark, som alene rummer Frøslevlejrens Museum, og som med pigtråd vil virke skræmmende på mange og dermed ikke have den oplysende og pædagogiske betydning, som vi ser som et vigtigt aktiv netop for Frøslevlejren.

Vi synes, det er positivt, at ministeren vil tage initiativ til samtaler for at gøre Frøslevlejren endnu bedre og udvikle stedet i pagt med de intentioner, jeg her har redegjort for, og det vil vi gerne bakke op, men det gøres bedst på frivillig basis via samtale og uden et så firkantet beslutningsforslag, som vi her har til behandling.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Igen i anledning af den tilstundende sommer vælger jeg at koncentrere mig om det positive, at hr. Kim Andersen også glæder sig over, at regeringen vil tage initiativ til at finde en løsning på sagen, for jeg må nok sige, at jeg er lidt bange for, at hr. Kim Andersen ikke har set endsige læst beslutningsforslaget. Der står nemlig intet i beslutningsforslaget om, at det skal være en lukket lejr, og der står intet i beslutningsforslaget om, at museumsvirksomheden eller efterskolen skal fjernes fra området, overhovedet ikke. Det eneste, der er i kollision

med mindeparkens intention, er et privat lejemål til en vognmandsforening.

Og fangelejren udgør cirka en fjerdedel af Frøslevlejrens areal, og jeg kan ikke forestille mig, at det er noget problem – det er i hvert fald ikke noget fysisk problem og heller ikke noget økonomisk problem – at flytte to barakker uden for fangelejrområdet og etablere det på tre fjerdedele af den øvrige del af Frøslevlejren.

Så hr. Kim Andersen har fuldstændig misforstået forslaget, og det er jeg da forfærdelig ked af, men jeg håber, at de her ting kan være med til at rette lidt op på hr. Kim Andersens viden, så vi kan få en konstruktiv debat.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det er jo svært at være lige så venlig som hr. Ole Sohn, men jeg vil spørge hr. Kim Andersen: Hvad er den egentlige årsag til, at Venstre er imod det her forslag? For det er jo ikke det dér med efterskolen. Den skal jo fortsat være der. Så hvad er den egentlige årsag?

Hvis vi kunne få den egentlige årsag, som jo må være der et eller andet sted, kunne vi jo få en diskussion om dét i stedet for et spillægteri om noget, som ikke er foreslået.

(Kort bemærkning).

Kim Andersen (V):

Til hr. Ole Sohn: Af bemærkningerne til beslutningsforslaget fremgår, at man forestiller sig, at et område med de nævnte barakker indhegnes. Det må dog være udtryk for, at lejren skal opfattes som lukket. Anderledes kan det da ikke opfattes, og det vil naturligvis være en tilbageførsel til, hvordan det så ud engang, men for os at se en unødvendig hindring for historieformidlingen, for det pædagogiske i at fortælle historien og få budskabet ud.

Til hr. Søren Søndergaard: Jamen jeg har jo redegjort for, hvad der er vores intentioner med Frøslevlejren, og hvorfor vi ikke kan støtte beslutningsforslaget. Og jeg spørger mig selv, hvad det egentlig er, forslagsstillerne vil med dette forslag, som man ikke allerede har mulighed for i Frøslevlejren i dag via samarbejde med de instanser, der har interesser i lejren, og de frivillige organisationer, der er knyttet til den.

Hvad er det, man vil, som man ikke i dag har eller har mulighed for? Det synes jeg i virkeligheden er et nok så relevant spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Det, man i dag har i lejren, er en kommerciel virksomhed i et område, som vitterlig og rettelig bør være en national mindepark ifølge et tilfald, som er givet de tidligere fanger og deres efterladte, ikke af et enigt Folketing, men af alle partier inklusive hr. Kim Andersens eget parti, og en historisk mindepark er sådan set udtryk for den respekt, vi gerne vil vise fangerne og deres efterladte og nationen.

Og det, at man hegner en fjerdedel af Frøslevlejren ind, den fjerdedel, som udgør det oprindelige fangeområde, som det eksisterede under Anden Verdenskrig og under besættelsen, er jo ikke et udtryk for, at man så vil slå søm for porten, så det ikke er muligt komme ind og se museumsaktiviteterne. Hovedelementet i beslutningsforslaget er faktisk en markering af, at fremtidens unge kunne opdrages ved at se, hvad der skete under Anden Verdenskrig, og hvilke pinsler, man blev udsat for dengang, og lære noget af det – hvis der skal være noget fremtid i det.

(Kort bemærkning).

Kim Andersen (V):

Der skal ikke være tvivl om, og det skal ikke lykkes hr. Ole Sohn at så tvivl om, hvorvidt Venstre ønsker Frøslevlejren bevaret som et levende mindesmærke for en frygtelig krig og nogle ugerninger, og der skal heller ikke være tvivl om, at vi ønsker at ære og respektere fangerne og ofrene for krigen og de efterlevende, som har engageret sig i Frøslevlejren, overhovedet ikke, men vi må respektere, at det er en selvejende institution.

Jeg medgiver, at man kan diskutere det betimelige i, at den lejer lokaler ud til en vognmandsorganisation, men om hverdagen er der jo ikke lastbiler på området, og der er ikke noget i Frøslevlejren, der generes af denne aktivitet. Og det er altså alene for at få økonomi til at kunne drive stedet, at den selvejende institution har valgt at disponere sådan.

Den selvejende institution skal have sine frihedsgrader. Vi skal ikke gribe ind i, hvad sønderjyderne og institutionen ønsker, og de ønsker den løsning, som de har nu, og med de muligheder, som Frøslevlejren giver.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Det er blot lige for at rette en misforståelse: Arealet Frøslevlejren hører under Skov- og Naturstyrelsen, altså under Miljøministeriet, og en mindepark er ikke alene tilegnet Sønderjylland, men er en national mindepark for hele landet, og derfor er det et anliggende for Folketinget.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Brian Mikkelsen som ordfører.

Brian Mikkelsen (KF):

Det er vigtigt, at vi hele tiden er vores historie, arv og kultur bekendt, og Frøslevlejren repræsenterer et meget vigtigt kapitel i vores lands historie, et kapitel, som vi kan lære meget af. Sagen var jo den, at nogle få stolte mænd og kvinder satte sig op imod et totalitært regime, som krænkede enhver form for basale menneskerettigheder, og tog slaget for os alle sammen, hvilket har betydet, at vi i dag kan leve som en fri og selvstændig nation. Så der er en dyb respekt for modstandsbevægelsen og de mange mennesker, som desværre omkom eller fik varige skader og men af at tage kampen mod det totalitære regime op.

Hvordan kan vi så ære og minde disse mænd og det kapitel i vores historie? Vi har et flot og godt frihedsmuseum i København, vi har Mindelunden, og vi har også en masse andre monumenter rundt omkring i kongeriget, og så har vi selvfølgelig Frøslevlejren.

Vi har valgt fra konservativ side at sige, at vi foretrækker liv og aktiviteter i Frøslevlejren, et levende monument for det vigtige kapitel i vores lands historie, hvor nogle få valgte at sætte sig op imod den ene af de to totalitære ideologier, som vi har haft i det her århundrede. Og det virker helt ude af proportioner at ville gøre området til en decideret mindepark, for så vil besøgstallet blive meget ringe.

Så ved jeg godt, at hr. Ole Sohn og de øvrige forslagsstillere vil sige: Jamen det er jo ikke det, forslaget handler om. Og så må jeg jo spørge heroppefra: Hvad handler det så om?

Hvis vi kigger på det oprindelige forslag, hvor man ville fjerne barakkerne og etablere en egebevoksning, så tager vi skarpt afstand fra det forslag, for det er ikke det, som det kapitel i vores danmarkshistorie har brug for, og det er ikke det, sønderjyderne vil, og det er heller ikke det, jeg vil, og jeg er ikke sønderjyde.

Det Konservative Folkeparti vil mindes dette kapitel ved, at der er aktiviteter. Og der er mange forskellige aktiviteter i lejren i dag: hjemmeværnet, civilforsvaret, FN-museet, Frøslevlejrens Museum, og den bliver besøgt af 50.000 mennesker i dag – 50.000 mennesker kan se det her.

Vi har selvfølgelig sympati for tankegangen. Vi kan bare ikke rigtig se, hvad der er det bærende og substantielle i forslaget, og må derfor afvise det.

Frøslevlejren er jo en selvstændig og selvejende institution, men vi vil godt sende det signal til bestyrelsen, at den nok skal undgå aktiviteter, der ikke er i overensstemmelse med stedets ånd og kultur. Og når man sender det signal, må man selvfølgelig også fra statens side være med til at prøve at finde en manglende lejeindtægt. Men det er det eneste reelle problem her, og det er altså ikke et tilstrækkeligt fundament for et beslutningsforslag, som slet ikke lever op til det, der egentlig var intentionen, og hvor man forsøger at favne meget bredere end det, beslutningsforslaget egentlig dækker, for det lever jo ikke op til det, som hr. Ole Sohn forsøger at præsentere herinde. Det er nemlig ikke en decideret mindelund, men kun nogle små justeringer.

Derfor sender vi altså det signal nu her, at der ikke bør foregå aktiviteter, der ikke er i overensstemmelse med stedets ånd og kultur, og at man må se på økonomien i det.

Men det væsentlige er jo også her, at det er en selvejende institution, som skal have penge ind i kassen for at lave de aktiviteter, som er så vigtige for lejren og for, at der stadig væk kan være 50.000 mennesker, der besøger den. Og dér har man så fra den selvejende institutions, Bov Kommunes og amtets side valgt at få nogle lejeindtægter ind fra Foreningen af Danske Eksporthundmænd, og det er jo deres afgørelse.

Jeg synes, man fra statens side skulle overveje at se på, om man kunne skaffe de penge, der kommer ind i lejeindtægter, så det par barakker kunne bruges til noget andet, men det er jo en diskussion, vi må tage senere, og som jeg nu kan forstå at miljøministeren vil indlede, og det ser vi så frem til.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

I politik gælder det om ikke at blive skuffet, selv om man indimellem godt kan få lyst til at blive det.

Jeg forstår simpelt hen ikke hr. Brian Mikkelsens ordførertale. For det første går jeg ikke ud fra, at hr. Brian Mikkelsen, som gerne vil være med til at udvikle respekten for fortiden, og som på sin vis også har været meget positiv over for regeringens tilsagn om at finde en løsning på de økonomiske problemer, kan forestille sig, at man skal lave en national mindepark ud fra nogle kommercielle hensyn, altså at det skal kunne betale sig, og at dét skulle være et argument for at have kommercielle virksomheder i området. Det må bero på en misforståelse.

Og jeg forstår slet ikke, at hr. Brian Mikkelsen afviger så meget fra sin kollega hr. Hans Engell, som i 1995 gennemgik alle sagens akter fra ende til anden og i et brev til statsministeren gjorde opmærksom på, at ved en gennemgang af sagens akter hersker der næppe nogen tvivl om, at et sådant tilsagn – altså om at etablere en mindepark – er givet og indirekte blevet bekræftet af regeringen gennem en lang årrække.

Der hersker altså ingen tvivl om det. Så det er bare et spørgsmål om at respektere tidligere beslutninger og givne tilsagn, og derfor vil jeg vælge at se positivt på ministerens tilsagn om at få en forhandlingsløsning, som fører frem til et fornuftigt mål.

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Nu er det her jo en vigtig sag, hvor vi fra Folketingets side udtrykker respekt og forståelse for de mange mennesker, som ofrede deres liv og færlighed for den frihed, som vi i dag har i Danmark, og derfor skal man nok passe på, at man ikke gør den alt for politisk, men jeg vil godt sige, at den konservative folketingsgruppe er et hundrede procent enig om de signaler, jeg sender her, og at hr. Hans Engell selvfølgelig også er fuldstændig enig i det, jeg siger her, og der er altså meget stor diskussion om de løfter, der dengang blev givet.

Jeg har et brev fra Ivar Møller, som var med i det oprindelige grundlag og de oprindelige diskussioner, og som ikke er enig i den konklusion, for Ivar Møller, som er tidligere politimester i det sønderjyske, fastholder, at den måde, lejren bliver brugt på i dag, er fuldstændig i overensstemmelse med den målsætning, der var, og lever helt op til det, han forventer.

Jeg har også et brev fra Jørgen Barfoed, som er tidligere leder af Frihedsmuseet og selv tidligere modstandsmand, og som siger, at den

måde, det foregår på i dag, er helt rigtig, og det aldrig har været intentionen, at det skulle være en stille park, hvor der ikke var nogen aktiviteter.

Så der er altså forskellige holdninger til det her, og vi har valgt at lægge os på den linje, at det er rimeligt, at der er aktiviteter, så man får folk ind at se de vigtige ting, der er foregået i lejren.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg skal gøre opmærksom på, at jeg agter at afbryde mødet kl. 12, og at denne sag, hvis vi ikke er færdige med den, vil den blive behandlet senere på eftermiddagen og ikke umiddelbart kl. 13.

Arne Melchior (CD):

CD er taknemlig over for hr. Ole Sohn og de andre initiativtagere til dette forslag, som vi kan støtte. Og ligesom hr. Ole Sohn har sagt det, vil jeg også betragte miljøministerens holdning og udtalelser her på regeringens vegne fra den positive vinkel.

Jeg kan ikke helt undlade den bemærkning, at det er lidt pudsigt, at det netop er de partier, der er gået imod initiativet til en forhøjelse af hædersgaverne til besættelsestidens helte og efterladte, som også går imod forslaget i dag. Der behøver ikke at være nogen sammenhæng, men det er altså et påfaldende sammenfald.

Jeg kan ikke lide det, og jeg kan slet ikke se, hvad man er bange for. Venstres ordfører sagde noget om, at der skulle være pigtråd, at det skulle være indhegnet og utilgængeligt, men det modsatte er jo netop tilfældet. Og der står jo også klart i forslagets bemærkninger, at »mindeparken ud over Frøslevlejrens Museum alene skal kunne benyttes til museumsdrift i øvrigt samt til anden almenkulturel virksomhed, der kan fungere på området i respekt for mindeparken.«

Det kan alle vel tilslutte sig, og de, der står for den selvejende institution, kan ikke have noget som helst at indvende. Og som det er blevet påpeget, er arealet altså ejet af staten, og derfor må staten selvfølgelig have et ord med i spillet.

Jeg skal gøre opmærksom på, at CD absolut ønsker den på stedet værende efterskole bevaret, men det tillader forslaget jo også i fuldt omfang.

Jeg kan slet ikke se, at der er noget at være bange for, men igen vil jeg sige, at jeg ser posi-

tivt på regeringens reaktion, og det må jo også dække Socialdemokratiet: at der er noget at snakke om, og at der vil blive snakket.

Og jeg vil gerne gøre opmærksom på, at denne sag egner sig i ekstrem grad til en besigtigelse på stedet, og jeg vil foreslå, at forhandlingerne kan foregå på stedet.

Det er ikke alle besigtigelser ude i det åbne terræn, der egentlig giver et bedre grundlag at forholde sig på, end når man kigger på et kort, men her er der virkelig tale om at forstå stedets ånd og betydning og forstå indretningerne, og ved at overskue arealet kan man få en bedre forståelse.

Jeg håber, at ministeren vil indbyde til en sådan besigtigelsesrejse, som CD meget gerne deltager i.

Søren Søndergaard (EL):

Vi kan heller ikke lade være med som hr. Arne Melchior at tænke på de andre sager, hvor vi har diskuteret modstandskampen, og hvor det har været utrolig tungt at få anerkendt nogle rettigheder, som vi egentlig troede eksisterede for de folk, der kæmpede modstandskampen.

Hædersgaverne har været nævnt, og vi kan også nævne forskellige mindesmærker, og vi kan nævne anerkendelsen af Shanghai-søfolkerne og vanskelighederne ved at komme i arkiverne fra den tid osv. Vi har jo lige haft sagen med den islandske forsker.

Der er en række ting, som vi synes peger i en dårlig retning, og det har altså virket, som om skiftende regeringer har, jeg havde nær sagt, satset på den biologiske løsning i de her sager.

Omvendt må jeg så sige, at vi forstår også ministerens tilsagn positivt, og vi synes, det er en god idé at tage på en besigtigelsesrejse, sådan som hr. Melchior er inde på. Og kan dét så føre frem til en løsning, kan det forhåbentlig være med til at bryde den spiral, der har været på det her område, og også give resultater på de andre områder, f.eks. hædersgaverne.

Denne sag har jo varet længe, og vi synes, det er vigtigt at finde en løsning, og for os er der ingen tvivl om, at fangerens organisationer og de folk, som i sin tid forhandlede, fik et klart juridisk tilsagn om Frøslevlejren som mindepark over krigsofrene, som også hr. Hans Engell har gjort opmærksom på.

Samtidig er det klart – og det anerkender Enhedslisten da også – at det at lave den plan i dag vil føre til nogle problemer og få nogle konsekvenser for kulturel og almen udnyttelse

af arealet, herunder den omtalte efterskole, som bl.a. har det grundlag at vægte det antinazistiske arbejde, men det er der jo netop taget højde for i dette beslutningsforslag, for i beslutningsforslaget opfylder vi modstandsfolkernes ønske om en mindepark, og samtidig sikrer vi altså, at de aktiviteter, som ikke i direkte geografisk eller jeg havde nær sagt mere kulturel henseende er modsætning til en mindepark, kan fortsætte.

Når vi så er ved spørgsmålet om behandlingen af gamle modstandsfolk og markeringen af de steder, hvor danske fanger sad under besættelsen, vil vi også godt lige nævne fra Enhedslistens side, at vi faktisk synes, det lille museum, som på initiativ af Horserødfængslet er etableret i en af barakkerne i Horserød, skulle gøres tilgængeligt for offentligheden og også lægges ind under Frihedsmuseet, således at arkivalier og udstillingsværdige genstande kan gøres offentligt tilgængelige.

At gøre den slags ting er faktisk en vigtig opgave og måske en lige så vigtig opgave i anledning af 150-året for grundloven som mange af de andre ting, som vi bruger at fejre grundloven med.

Så vores konklusion på det her er, at vi tager positivt imod ministerens tilsagn og håber, at det kan føre frem til en løsning.

Kim Behnke (FP):

Under den tyske besættelse af Danmark under Anden Verdenskrig var det officiel politik i dette hus, at man skulle samarbejde med Nazityskland.

Det fulde overblik over, hvad den samarbejdspolitik rent faktisk gik ud på og indebar, har vi desværre fortsat ikke, for det lykkedes jo for et flertal i Folketinget for år tilbage at ændre arkivloven sådan, at den regel, der var om, at arkiverne skulle åbnes efter 50 år, blev forlænget til 80 år.

Det var noget, Fremskridtspartiet var modstander af, for vi mener, at jo mere lys der kan blive kastet over, hvad der skete under krigen i Danmark, jo bedre vil vi være i stand til at forstå fremtiden og de udfordringer, den byder på.

Specielt for de unge generationer, der vokser op, kan det være nødvendigt at få repeteret historien og få indsigt i, hvad der rent faktisk skete: at det ikke var de officielle myndigheders eller folketingspolitikernes skyld, at Danmark fik den position, det fik i efterkrigstiden, men fordi brave mænd og kvinder dannede modstandsbevægelsen og gjorde det modsatte af, hvad

magthaverne bad dem om, fordi brave mænd og kvinder tog sagen i egen hånd og sagde: Vi vil ikke underkaste os et tysk regime, vi vil gøre modstand; det ligger naturligt for os at gøre det.

Men mange af dem fik bestemt ikke tak for det, snarere tværtimod: De blev retsforfulgt for deres handlinger, og de blev efter krigen langt fra tildelt den tak, som er dem beskåret.

Derfor er det efter vores mening den naturligste ting i verden at få etableret denne nationale mindepark og gøre det i forbindelse med Frøslevlejren. For det, det handler om, er, at morgendagens generationer skal have mulighed for at besøge et sted og stille spørgsmål til deres far og deres mor om, hvorfor der er en mindepark her, og hvem de mennesker er, som vi mindes, sådan at vi kan overlevere historien og fortælle, hvad det var, der skete under og efter Anden Verdenskrig.

At der er en masse tekniske og praktiske problemer, som skal løses i den forbindelse, er helt klart, men hvis der er en minister, som arbejder positivt i spidsen, og hvis der er statslige myndigheder, som arbejder positivt for sagen, så kan de problemer, der måtte være, naturligvis løses. Men hvis man modsætter sig projektet, kan man jo hurtigt lave en oplistning af problemer, som forekommer uoverskuelige.

Derfor modtog vi også henvendelsen fra SF's ordfører, hr. Ole Sohn, med en øjeblikkelig opbakning til forslaget – ikke fordi vi mener, at forslaget er udtømmende i forhold til de praktiske problemer, der skal løses, men alene fordi vi mener, det er vigtigt, at sagen bliver sat på Folketingets dagsorden, og der bliver sat en proces i gang, sådan at denne mindepark hurtigst muligt kan blive etableret og dermed give mulighed for, at morgendagens generationer ikke glemmer, hvad der skete under Anden Verdenskrig, og hvorfor vi i dag kan betragtes som en fri nation, og hvorfor vi i dag bliver omtalt som et af de allierede lande, for det var vi sandelig ikke i starten af krigen, tværtimod.

Derfor er der grund til, at vi i form af en mindepark får mulighed for at sætte et nationalt mindesmærke.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Her sidder man stille og roligt oppe på sit kontor og lytter til højtaleren, og så hører man pludselig et godt eksempel på dobbeltmoral og hykleri: at hr. Kim Behnke står her og siger, hvor vigtigt det er at erindre modstandsbevægelsen,

og at Fremskridtspartiet har kæmpet, og hvad ved jeg, for det er altså ikke mere end en uge siden, Fremskridtspartiet i Finansudvalget stemte imod en bevilling til et holocaust- og folkemordscenter i Danmark, hvor en tredjedel af opgaverne er at sørge for dokumentation om modstandsbevægelsen og de danske jøders skæbne under nazismen og holocaust, så det bliver husket i fremtiden.

Jeg synes ikke, der er nogen sammenhæng i tingene, når Fremskridtspartiet her gør sig til helgen med hensyn til både det ene og det andet, men så stemmer imod, når der kommer en praktisk beslutning. Jeg synes, ordene skal have lidt indhold, når man går på talerstolen her og påberåber sig at være så god med hensyn til de minder, der er om folk, der har ofret deres liv for det danske samfund.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jamen jeg ser ikke den sammenhæng, som hr. Peter Duetoft gerne vil se, for det center for folkemord, som bl.a. hr. Duetoft har været initiativtager til, går jo netop målrettet efter at udnævne naziregimet i Tyskland til at være det værste, der er sket på denne Jord, og det er det måske også, for det er svært at konkurrere i den kategori, men efter Fremskridtspartiets opfattelse er det, der skete i Stalintiden i Sovjetunionen og under Pol Pot-regimet i Cambodja, hvor millioner af mennesker blev henrettet, og det, der er sket alle mulige andre steder på Jorden, hvor totalitære regimer, ofte med en kommunistisk eller socialistisk baggrund, har slagtet mennesker, mindst lige så slemt, og det var ikke det, der lå i det projekt.

Nej, det, der lå i projektet, var, at man specielt skulle udnævne Nazityskland til at være det værste på denne Jord, hvor det efter vores mening er sådan, at den, der er blevet dræbt i Sovjetunionen, næppe har haft nogen overbevisning om, at det var bedre at blive dræbt af Stalin end af Hitler.

Hvis det projekt skal have nogen mening, skal man studere alle folkemord, der er foregået på denne klode.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Nu kan jeg konstatere, at hr. Kim Behnke har stemt imod et aktstykke, som han ikke har læst, for det folkemords- og holocaustcenter har tre opgaver. Den ene er at dokumentere, hvad der

skete under Holocaust, både med hensyn til de danske modstandsfolk og med hensyn til jøderne i Danmark, den anden er at yde information, sådan at man i undervisningen rundtomkring faktisk får viden om de ting, og den tredje er forskningsopgaven, der både handler om Holocaust og om andre folkemord, herunder Pol Pots, herunder Stalins og herunder Tyrkiets i Armenien.

Alt det er med, og det står i aktstykket, og det står i baggrundsmaterialet, men jeg kan konstatere, at hr. Kim Behnke åbenbart ikke engang har gidet læse det, før han stemte imod, fordi han mener, at sådan noget nok bare er noget, hvor man sløser med skatteydernes penge.

At hr. Kim Behnke har det synspunkt, at man ikke skal have sådan noget på finansloven, synes jeg er helt fint, men når han ikke selv vil være med til at give remedierne til det, skal han altså lade være med i dag at stille sig op i en diskussion og gøre sig til korsridder med hensyn til, at modstandsbevægelsen skal huskes, og den skal det ene og den skal det andet.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Der er ingen som helst grund til, at hr. Peter Duetoft udfordrer sit blodtryk i dag. Det er der ingen grund til, for der er en meget klar konsistens i de synspunkter, Fremskridtspartiet har. Vi fordømmer nemlig lige så meget Hitlertyskland, som vi fordømmer Sovjetunionen under Stalin.

Problemet er bare, at de undervisningsmaterialer og den oplysningskampagne, som bl.a. hr. Duetoft vil stå i spidsen for, efterlader det indtryk, at det var værre, at 6 millioner jøder døde under Hitlerregimet, end at 11 millioner russere døde under Stalinregimet, og det er det ikke, for Fremskridtspartiet og jeg ser på de enkelte individer, der lider, og så skal man pege lige meget fingre og ikke fremhæve nogen regimer.

Fidel Castro mødes med åbne arme og klap-salver i det danske Folketing af danske parlamentarikere, og han har blod på sine hænder, og de mennesker, der kan møde sådan en person og møde kinesiske diktatorer osv., taler om, at vi skal sørge for at undervise vores børn i, hvordan Nazityskland var!

Vi skal huske lige så meget på dem, der begår forfærdeligheder i øjeblikket.

Anden næstformand (Henning Grove):

Fru Tove Videbæk som ordfører.

Tove Videbæk (KRF):

Kristeligt Folkeparti er helt enig i, at en etablering af en mindepark i Frøslevlejren vil være et smukt og værdigt minde for de ca. 1.600 fanger, der blev sendt fra Frøslevlejren til tyske kz-lejre.

Mindeparken skal ud over Frøslevlejrens Museum alene kunne benyttes til museumsdrift i øvrigt samt til anden almenkulturel virksomhed, der kan fungere på området i respekt for mindeparken.

I forbindelse med Frøslevlejren står vi med en række skæbner, som på en særlig måde fik krigen på tæt hold, og som vi ikke bør glemme. Desuden synger vi jo på absolut sidste vers, hvad angår nulevende, som direkte har været i forbindelse med krigen. Det drejer sig især om frihedskæmperne og andre, som tog til genmæle mod tyskernes overfald på Danmark.

Der har i B.T. været et indlæg fra en 5 år gammel efterskole på Frøslevlejrens område. Det er en efterskole, som har intention om at videreføre de holdninger, som danske frihedskæmpere, også fangerne i Frøslevlejren, havde om friheden og ansvaret: om friheden, som så værdifuld, at de ville dø for den; om ansvaret, som så vigtigt, at de ville gå ind i kz-lejrene som yderste konsekvens. Denne efterskole har fuldt hus, og man lever på skolen i harmoni med den udvikling, hele Frøslevlejren har og har haft. Denne efterskole skal naturligvis fortsætte, da de jo helt klart går ind under overskriften om aktiviteter af almen kulturel art.

Major Kjeld Feilberg, som er en af de to tilbageværende nulevende af underskriverne på et dokument fra 1967, skriver til Kulturudvalget, at da de tidligere fanger fra Frøslevlejren i 1965 havde ladet sig overtale til at etablere et Frøslevlejrens museum og skænke det til staten, var det bl.a. på følgende betingelser: at hele det egentlige fangeområde i Frøslevlejren blev udlagt som mindepark, og at statsskovvæsenet, efterhånden som lejrens bygninger blev fjernet, tilplantede barakkonturerne med lav egebevoksning.

For mig at se lægger beslutningsforslag nr. B 140 jo lige præcis op til det, som man ønskede dengang, og som sønderjyde, der er født og opvokset i Sønderjylland, er jeg glad for at kunne sige, at Kristeligt Folkeparti tilslutter sig det her forslag.

Poul Nødgaard (DF):

Ja, jeg må først lige beklage, at jeg kom lidt sent ned i salen til det her forslag.

Jeg vil sådan set bare tilslutte mig Kristeligt Folkepartis udtalelser. Jeg synes, det er dejligt at høre, at der nu er tale om, at miljø- og energiministeren er indstillet på ligesom at tjekke den her sag endnu en gang. Jeg tror, det vil glæde utrolig mange mennesker, ikke alene de partier, der har fremsat forslaget her i dag, men jeg tror også, det kunne glæde langt ind i regeringsrækkerne, for det er jo en sag, der har verseret i utrolig mange år.

Og jeg må så også sige om det, at man føler, ligesom de gange man har debatteret det med repræsentanter fra de borgerlige partier og også fra Socialdemokratiet, at der er en sag, der bør løses, men man har utrolig svært ved at gå ind og være med til at finde den løsning. Jeg tror, der skal tages en form for kejsersnit på sagen, således at alle kan blive glade og tilfredse.

Vi vil medvirke til, at det her forslag bliver gennemført, om ikke i indeværende samling, så i hvert fald, når ministeren har givet det tilsagn om, at vi kan få en snak om det. Så tror jeg, der kan findes en løsning, som alle kan blive glade for og tilfredse med.

Ole Sohn (SF):

Jeg takker for debatten og selvfølgelig ikke mindst mine medforslagsstillere, som jo har bakket fint op om forslaget.

Som jeg har nævnt et par gange, vælger jeg at tolke det positivt. Selv de partier, hvis ordførere har været kritiske over for forslaget, er dog trods alt glade for, at regeringen ved ministeren har givet tilsagn om at tage en drøftelse med de implicerede, dvs. både den selvejende institution, de tidligere fangeorganisationer og forslagsstillerne naturligvis og ikke mindst regeringen.

Når jeg finder det vigtigt – altså at regeringen er med – er det, fordi der, når man skal lave en national mindepark, også er et nationalt anliggende forbundet med økonomiske omkostninger, og det er klart, at de omkostninger, der måtte være ved eksempelvis at flytte en kommerciel vognmandsforretning ud fra det eksisterende fangeområde osv., naturligvis er anliggender, der skal finansieres af staten, i og med at det er en national mindepark.

Men det primære ved forslaget, ideen, er jo, at vi får etableret en mindepark i Frøslevlejren

som et værdigt minde for de ca. 1.600 fanger, der fra lejren blev sendt til de tyske kz-lejre, og hvorfra mere end omkring 400 aldrig siden vendte hjem. Det er jo det primære, og det primære er også, at vi for eftertiden sikrer, at vi til vores børn og børnebørn kan videregive de ting, nogle af vores slægtinge har bidraget til og kæmpet for, netop Danmarks frihed.

Det er det altafgørende, og det er dét, som er ideen med forslaget. Derfor ser jeg også frem til de forhandlinger, der skal være, og de drøftelser, der skal være med regeringen, sådan at vi hen over sommeren kan finde en værdig løsning på sagen, som jo faktisk har verseret både i den offentlige debat og også imellem parterne i 30 år.

Og jeg kan allerede nu tilkendegive, at hvis ikke det bliver tilfældet, så kan vi jo vende tilbage til diskussionen her i salen, når den ny samling starter. Men jeg håber, vi har fundet en løsning inden. Det ser jeg frem til.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00, hvor vi først går til punkt 28 på dagsordenen: Spørgsmål til ministrene, og derefter til punkt 27 på dagsordenen: Første behandling af beslutningsforslag nr. B 146 af udenrigsministeren.

Mødet udsat kl. 12.07

Mødet genoptaget kl. 13.00

Man gik først til dagsordenens punkt 28, som var:

28) Spørgsmål til ministrene.

A. Spørgetimen

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Der er i dag ikke anmeldt nogen spillere til spørgetimen.

B. Spørgetiden

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg skal meddele, at de spørgsmål, der er opført som nr. 6 og 7 (spm. nr. S 2071 og nr. S 2072), stillet af Inger Refshaug, udgår til skriftlig besvarelse.

Spm. nr. S 2089

1) Til udenrigsministeren af:

Klaus Kjær (DF):

»Vil udenrigsministeren oplyse, om det er den danske stat, der skal betale for hjemtransporten, hvis en dansk statsborger, der deltager i krigen i Kosovo på enten serbisk eller UCK-side, bliver dræbt under krigshandlingerne i Kosovo?«

Klaus Kjær (DF):

Som det jo er bekendt, er Dansk Folkeparti meget optaget af, men også bekymret over situationen i Kosovo. Vi vil derfor i spørgetiden rejse nogle spørgsmål, som hovedsagelig går på, hvorledes situationen og retstilstanden er for personer, som enten på serbisk eller UCK-side deltager i krigshandlingerne i Kosovo.

Vi taler således ikke om personer, som er blevet dræbt eller kommer til skade i NATO-regi, men om personer, som selvbestaltet føler, at nu må de ned og hjælpe en af parterne i selve Kosovo.

Og det første spørgsmål går på, om udenrigsministeren vil oplyse, om det er den danske stat, der skal betale for hjemtransporten, hvis en dansk statsborger, der deltager i krigen i Kosovo på enten serbisk eller UCK-side, bliver dræbt under krigshandlingerne i Kosovo. Og som en lille udvidelse af spørgsmålet, vil jeg allerede her spørge, om der gælder samme regler for asylansøgere og personer med midlertidigt ophold her i Danmark.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Hvis en dansk statsborger, der deltager i konflikten i Kosovo på serbisk side eller på UCK-side, skulle blive dræbt, gælder der samme regler for hjemtransport til Danmark som for alle andre danske statsborgere, der dør i udlandet.

Ønsker de pårørende, at den afdøde skal transporteres til Danmark, og det praktisk er muligt, så er det enten de pårørende selv, der må afholde udgifterne, eller den pågældendes eventuelle forsikring. Der er ikke andre muligheder.

Klaus Kjær (DF):

I tilfælde af at den pågældende bliver transporteret tilbage til Danmark, gælder der så samme regler f.eks. med hensyn til tilskud til begravelsesomkostninger, og hvordan forholder det sig, hvis personen er så heldig ikke at blive dræbt, men blot såret, hvem skal så betale for hjemtransporten og de påfølgende behandlingsudgifter også i tilfælde af, at andre betaler hjemtransporten?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Svaret på disse spørgsmål er det samme, som svaret på det første spørgsmål. Det er de pårørende selv, der må betale, eller en eventuel forsikring.

Klaus Kjær (DF):

Hvilke forpligtelser har den danske stat så med hensyn til eventuelt at sørge for løsladte krigsfangers hjemtransport? Man kunne jo forestille sig, at en dansk statsborger eller en asylansøger eller en, som har midlertidig opholdstilladelse her i Danmark, bliver taget til fange og enten bliver sluppet løs eller får lejlighed til at flygte osv., hvilke forpligtelser har den danske stat over for en sådan borger?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Hvis det drejer sig om et menneske, der bliver løsladt fra krigsfangenskab, er jeg sikker på, at mange ville føle, at det var en forpligtelse at hjælpe den pågældende til Danmark. Den danske stat som sådan har ingen juridiske forpligtelser, men jeg håber, at der i en sådan situation vil være mange, der vil være klar til at hjælpe.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2090

2) Til udenrigsministeren af:

Christian H. Hansen (DF):

»Vil udenrigsministeren oplyse, hvorledes den danske stat vil forholde sig, hvis en dansk statsborger, der deltager i krigen i Kosovo på enten serbisk eller UCK-side, bliver taget til fange, herunder tilbageholdt som gidsel af en af de krigsførende parter?«

Christian H. Hansen (DF):

Grunden til, at vi stiller spørgsmålet, er, at Danmark jo er i krig på nuværende tidspunkt, og hvis man tager udgangspunkt i, at en dansk statsborger, som enten er i krig på UCK-side eller serbisk side, bliver taget til fange eller måske tilbageholdt som gidsel, hvordan forholder man sig så fra dansk side. Vil man blande sig i det? Vil staten bruge kræfter på løsladelse? Her tænkes på eventuelle forhandlinger. Og så kunne man uddybe det lidt mere: Nu snakker vi i spørgsmålet her om en dansk statsborger, men hvordan ville det forholde sig, hvis det nu f.eks. var en asylansøger?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg forstår spørgsmålet sådan, at vi her taler om danske statsborgeres deltagelse som kombattanter i den væbnede konflikt i Kosovo mellem serbere og kosovoalbaniere.

Konflikten må betragtes som en intern, væbnet konflikt. Den er reguleret af artikel 3 i Genèvekonventionen af 12. august 1949 om beskyttelse af ofrene for væbnede konflikter.

I tilfælde af tilfangetagelse skal sådanne personer under alle forhold behandles humanitært. Vold, tortur, gidseltagning, krænkelser af den personlige værdighed under alle omstændigheder er selvsagt forbudt. Stilles de pågældende for en domstol, har de krav på alle de retsgarantier, der gælder for retfærdig rettergang. Det er også forudsat i den nævnte artikel 3, at uvildige humanitære organisationer som f.eks. Den Internationale Røde Kors Komité er berettiget til at tilbyde de stridende parter deres bistand.

Og det siger sig selv, at i en situation som den spørgeren nævner, vil vi fra dansk side gøre alt, hvad vi kan for at sikre, at denne bestemmelse bliver respekteret. Det vil under alle omstændigheder være ledetråden for os, at et menneske med den form for tilknytning til Danmark selvfølgelig skal behandles i overensstemmelse med gældende internationale regler.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2066

3) Til justitsministeren af:

Peter Skaarup (DF):

»Er det stridende mod dansk lovgivning, at personer med udenlandsk herkomst, men som har fået dansk statsborgerskab, deltager i krigen i Kosovo på enten serbisk eller UCK-side?«

Peter Skaarup (DF):

Grunden til, at spørgsmålet er stillet, er jo altså, at vi igennem den seneste tid har set en hel del danske statsborgere, asylsøgere, hvad det nu har været, der er rejst ned til krigen på Balkan og har ageret enten på serbisk side eller på UCK-side.

Og vi mener i og for sig, at der er et problem i forhold til os. Der er en bevidsthed i befolkningen om, at man bl.a. har givet offentlige kroner til nogle af de mennesker, der er kommet hertil enten som asylsøgere, eller som er blevet danske statsborgere hen ad vejen, og der er altså en udbredt mistillid til, at man kan tillade personer at tage ned til krigen for så bare at vende tilbage igen på et senere tidspunkt. Derfor spørger vi: Er det stridende imod lovgivningen, hvis personer, der har fået dansk statsborgerskab, deltager i krigen dernede?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Af principielle grunde mener jeg ikke, at det vil være rigtigt, hvis jeg som justitsminister her i Folketinget udtaler mig om, hvorvidt der i den situation, som er beskrevet i hr. Skaarups spørgsmål, er tale om en strafbar handling.

Hvis nogen har kendskab til et sådant forhold og mener, at der er tale om en strafbar handling, må den rigtige fremgangsmåde være at anmelde forholdet til politiet og ikke bede mig om her i spørgetiden i Folketingssalen at besvare spørgsmålet. Det er klart et spørgsmål, der henhører under politiet og anklagemyndigheden og i sidste instans domstolene; her kan man tage stilling til, om der er tale om et strafbart forhold.

Peter Skaarup (DF):

Men kan ministeren ikke forestille sig en situation, hvor Danmark har sendt F 16-fly af sted, mandskab med dem – senere i denne her uge bestemmer vi os formentlig til at sende en ræk-

ke flådeskibe af sted, og senere igen kan det være, vi kommer til at sende landstyrker af sted til Balkankrigen – kunne ministeren ikke se et problem i, at nogle af de mennesker, der af sig selv er taget ned til krigen dernede, i virkeligheden kan komme til at kæmpe mod danske soldater, mod danske fly, mod danske skibe, og kunne man ikke forestille sig, at der vil være et problem i forhold til retsforfølgning af de pågældende? For dybest set kan de pågældende jo komme til at skyde på danske soldater og skyde på danske fly og være medvirkende til meget kedelige personskader på danskere, der er i krig dernede.

Er det ikke et problem i forhold til lovgivningen, at vi altså kan se de konfrontationer mellem én dansk statsborger, der er på den ene side i krigen, og så en anden dansk statsborger, der er på den anden side i krigen? Det kunne være på serbisk side, men det kunne så sandelig også være på UCK-side, fordi NATO jo ikke er allieret med UCK, men også på det seneste har bombet en UCK-lejr i området.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Som det er hr. Skaarup bekendt, er det jo altså op til politi og anklagemyndighed at vurdere konkrete forhold. Og den konkrete sag, som hr. Skaarup måtte referere til, har jeg ikke kendskab til. Men hvis hr. Skaarup har sådan en konkret sag, og hvis hr. Skaarup mener, det bør vurderes, om den er strafbar, om den er i uoverensstemmelse med straffelovens § 102, ja, så bør hr. Skaarup ikke rette spørgsmålet til mig som justitsminister, men gå til politiet, så politiet som anklagemyndighed også kan vurdere spørgsmålet og i givet fald få det forelagt for domstolene.

Det er ikke rigtigt, at jeg i spørgetiden skal besvare den type af spørgsmål, for her er vi jo altså ovre i noget, der er af en helt anden karakter, end hvis hr. Skaarup havde spurgt mig, om det er forbudt, om det er strafbart at stjæle. Jeg tror, hr. Skaarup kender svaret, og det er vel derfor, spørgsmålet nok ikke rejses.

Men i det her tilfælde er spørgsmålet, hvorvidt der her i en konkret sag kan være tale om en overtrædelse af straffelovens § 102, der taler om den, som under krig eller besættelse yder fjenden bistand med råd eller dåd, f.eks. ved tjenestegøring i fjendtlige krigsmagters væbnede styrker – det er vel den paragraf, som hr. Skaarup må interessere sig for. Hvorvidt der så i en konkret situation er tale om en overtrædel-

se af bestemmelserne her i straffelovens § 102, er ikke min opgave at vurdere. Det er politiets og anklagemyndighedens, og det har jeg fuld tillid til at de kan gøre.

Peter Skaarup (DF):

Jeg har forståelse for, at ministeren måske ikke kan gå ind i et konkret forhold, en konkret handling, men jeg vil bare prøve at lægge et eksempel frem, som ministeren så kunne vurdere, om ikke det vil komme ind under den danske straffelovs bestemmelser.

Hvis nu man forestiller sig en landkrig, og der står en dansk landtrop, en dansk soldat, på den ene side i Kosovo, og der står en dansk statsborger, der så kæmper på UCK-side eller serbisk side på den anden side, og pågældende begår det, man vil kunne kalde et mord, altså skyder den danske statsborger, der er sendt derned af NATO med beslutningsforslaget her fra Folketinget, hvordan vil ministeren så vurdere et sådant tilfælde? Vil der være tale om noget, der efter danske regler vil kunne blive betragtet som en strafbar handling, eller hvordan vil det blive betragtet, som ministeren ser det? Jeg tænker ikke på nogen situationer, der er hændt indtil nu, men jeg forestiller mig en fremtidig situation, og ministeren må jo kunne svare på, hvordan den vil blive betragtet fra regeringens side.

Klaus Kjær (DF):

Nu har justitsministeren flere gange svaret, at der var tale om en strafbar handling i sådan en situation. Og nu er det jo heller ikke ukendt, at flere af de her i landet bosiddende enten serbere eller UCK-folk har tilkendegivet ved ord eller oven i købet ved direkte handling, at de vil deltage i krigshandlingerne her.

Agter justitsministeren at tage skridt til, at der rejses sigtelse for forsøg på overtrædelse af den nævnte straffebestemmelse?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Først til hr. Skaarup: Det er jo altid farligt for en justitsminister at begive sig ud i at besvare hypotetiske spørgsmål. En sag skal jo altid vurderes i sit konkrete materielle indhold, men sådan som hr. Skaarup formulerer sit spørgsmål, og sådan som hr. Skaarup lægger det frem her, vil jeg ud fra en umiddelbar reaktion sige, at der vil jeg tro, at der vil være tale om en overtrædelse af straffelovens § 102.

Til hr. Kjær vil jeg svare – igen – at det altså tilkommer politiet og anklagemyndigheden at løse de opgaver, som hr. Kjær gerne vil tillægge mig. Jeg takker selvfølgelig for tilliden, men det er nu engang ikke justitsministeren, der varetager den slags opgaver. Det er politiet og anklagemyndigheden, og det har jeg fuld tillid til at de kan gøre.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2067

4) Til justitsministeren af:

Peter Skaarup (DF):

»Kan ministeren oplyse, hvor mange danske statsborgere der deltager i krigen i Kosovo på enten serbisk eller UCK-side?«

Peter Skaarup (DF):

Spørgsmålet ligger i forlængelse af det tidligere spørgsmål og drejer sig simpelt hen om, hvor mange personer man fra dansk side har kendskab til deltager i krigen dernede enten på serbisk eller UCK-side. Og det hænger jo stadig væk sammen med, at vi opfatter det som problematisk, at Danmark – ikke med Dansk Folkepartis stemmer – som helhed har besluttet sig for at deltage i krigen både ved hjælp af fly og flåde nu her formentlig i denne her uge og måske senere ved landtropper.

Derfor synes vi, det er problematisk, hvis der er personer, der deltager på den anden side i denne her krig, og som samtidig er danske statsborgere. Og derfor vil vi gerne vide, om man har nogen opgørelser i forbindelse med udrejsekontrol over personer, der er taget til området dernede og altså deltager i krigen. Hvor mange er der tale om, også opdelt på side, altså, hvor mange der evt. vil kæmpe på den ene eller den anden side?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Regeringen er ikke i besiddelse af oplysninger, der gør det muligt at besvare det af hr. Skaarup stillede spørgsmål.

Peter Skaarup (DF):

Spørgsmålet er jo også stillet af den grund, at der på et tidspunkt har været forskellige demonstrationer i Danmark, hvor man både fra serbere bosiddende i Danmark og kosovaalbarnere bosiddende i Danmark har sagt, at nu vil

man tage ned til krigen og deltage enten på den ene eller den anden side dernede.

Og der er det sådan, at både i det tilfælde, at Danmark er i krig, eller i det tilfælde at Danmark deltager i en væbnet konflikt – regeringen er ikke helt indstillet på, at vi deltager i en decideret krig, men i en væbnet konflikt – da er det sådan, at ud fra de ting, der ligger til grund for de to situationer, er der mulighed for, at man kan internere personer, der vurderes at ville deltage i krig i et andet land på den ene eller den anden side.

Og derfor vil jeg godt som uddybende spørgsmål bede ministeren svare på, om det er nogle planer, der har været, for det er jo også noget, der eventuelt i de situationer, hvor man tænker på at deltage i en krig, kan medføre en trussel mod danske institutioner. Hvis man er så forhoppet på at deltage i en krig på den ene eller den anden side dernede på Balkan, kunne man måske også finde på handlinger her i Danmark, der kunne ligge på kanten af lovgivningen.

Christian H. Hansen (DF):

Når ministeren oplyser, at man ikke er i besiddelse af nogen oplysninger, som kunne besvare spørgsmålet, skal det så forstås sådan, at det ikke er noget, man undersøger? Det virker jo ret interessant, for indenrigsministeren svarede jo i sidste uge, at hvis man rejste derned som asylansøger, havde man ingen mulighed for at komme tilbage. Og hvis der så ikke laves nogen undersøgelser, er det ikke rigtig i harmoni med det, der blev sagt.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg kan over for hr. Skaarup bekræfte, at Danmark ikke er i krig, men at Danmark deltager i en væbnet aktion med et klart humanitært sigte.

Hr. Skaarup var inde på, at den sag jo kan udvikle sig til at have en anden karakter, og at der i givet fald måtte blive sat landtropper ind i Kosovo. Så er det en anden situation, og så har hr. Skaarup ret i, at så vil der også ligge en anden juridisk vurdering til grund. Men igen: Det er ikke klogt at besvare hypotetiske spørgsmål, så jeg må henholde mig til, at jeg kan bekræfte, at Danmark ikke er i krig, men at vi deltager i en NATO-ledet aktion med et klart humanitært sigte.

Til hr. Christian H. Hansen: Jeg kan oplyse, at det er klart, at når Danmark deltager aktivt med

sit militær i en væbnet aktion med humanitært sigte, er der et forhøjet beredskab, også med hensyn til grænseoverskridelser af borgere ved både udrejse og hjemrejse. Men der er jo ikke nogen systematisk personkontrol på grænsen i den forstand, at man kontrollerer alle køretøjer, og at alle køretøjer og alle personer skal endevendes. Der er et forhøjet beredskab, al den stund at Danmark deltager i en væbnet konflikt ikke ret langt fra vore landegrænser.

Peter Skaarup (DF):

På baggrund af ministerens besvarelse har jeg et spørgsmål. Ministeren siger, at der lige nu er et forhøjet beredskab i Danmark på forskellig vis, og jeg vil godt bede ministeren svare på, hvad det indebærer rent konkret.

Vi kender til det forhøjede beredskab, kan man sige, her på Christiansborg, ved at det ikke er muligt at benytte den ene indgang i øjeblikket, og vi har set, at man har suspenderet tre medarbejdere af jugoslavisk herkomst inden for Statens Luftfartsvæsen, fordi man deltager i aktionen. Men er der andre ting, man har gjort eller vil gøre i forbindelse med det forhøjede beredskab, som ministeren nævnte?

Så vil jeg også godt lige sige, at med hensyn til det juridiske grundlag – henholdsvis for, om Danmark er i krig eller der er tale om en væbnet konflikt – er det altså min opfattelse efter udenrigsministerens besvarelse af et spørgsmål, jeg havde stillet i Folketinget, at det er sådan, at de juridiske konsekvenser sådan set er de samme, når det gælder mulighederne for internering, og når det gælder mulighederne for et forhøjet beredskab i Danmark og andre ting. Derfor vil jeg godt høre, om det er korrekt. Kan ministeren bekræfte, at de muligheder er til stede, og at man vil have mulighed for at internere grupper af mennesker, der vil deltage i krigen på Balkan uden om officiel dansk deltagelse?

Helge Adam Møller (KF):

Kan ministeren bekræfte, at de unge danske statsborgere af eventuel udenlandsk herkomst, som har tilsluttet sig UCK og altså i øjeblikket kæmper i Kosovo mod Milosevics besættelsesstyrker, i virkeligheden er med til at støtte NATO's operation og dermed hjælper og støtter den indsats, som også Danmark yder imod Milosevic? Og at det derfor er en indsats, der også er til gavn for det, som et stort flertal i Folketinget har tilsluttet sig?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Til hr. Skaarup: Hr. Skaarup må forstå, at det er nødvendigt at have høj fortrolighed om konkrete politioperative forhold, og selv om hr. Skaarup gerne vil vide, hvordan politiet arbejder i disse operative spørgsmål, må jeg henholde mig til, at hr. Skaarup må respektere, at det er noget, jeg som justitsminister ikke kan reddegøre offentligt for – al den stund at hvis vi gjorde det, kunne det jo bringe formålet med de operative forhold i fare, fordi det ville være viden, som alle kunne gøre sig bekendt med; også dem, der måtte have til opgave at overtræde en lang række af de regler, som politiet skal sikre ikke overtrædes.

Derfor kan jeg ikke gå yderligere ind i besvarelsen, men henholde mig til det, jeg allerede har sagt: vi har et forhøjet beredskab her i landet i forbindelse med Kosovokrisen og Kosovo-konflikten, også i det dansk politi og også i forbindelse med vor landegrænse til Tyskland.

Til hr. Helge Adam Møller: Jeg deler rent personlig hr. Helge Adam Møllers opfattelse med hensyn til deltagelse på UCK-siden.

Jeg tror, den store interesse, som Dansk Folkeparti udviser og har udvist her under spørgetiden i dag for Kosovokrisen, skyldes, at man har et helt specielt formål med at sætte fokus på nogle herværende udlændinge, der eventuelt allerede har opnået dansk statsborgerskab. Jeg tror, man er ude i et andet ærinde end det at sætte fokus på Kosovokrisen og de alvorlige menneskelige tragedier, som udspiller sig med etnisk udrensning osv., og det synes jeg på en eller anden måde er en lille smule usmageligt.

Peter Skaarup (DF):

Jeg synes ikke rigtig, ministeren svarer på de spørgsmål, der bliver stillet, egentlig heller ikke på spørgsmålet fra hr. Helge Adam Møller.

Det, hr. Helge Adam Møller spørger om, er, om de mennesker, der tager fra Danmark til Balkan og deltager i krigen dernede på UCK's side, i virkeligheden ikke er en støtte til NATO's operationer. Jeg vil godt spørge ministeren i den forbindelse, om det ikke er uholdbart, hvis Danmark som land til den ene krig efter den anden, der måtte opstå rundtomkring på kloden, skal levere en form for lejesoldater, eller hvad man nu kan tale om her, helt uden om Folketinget, helt uden om grundloven.

Skal vi supplere styrker rundtomkring i verden med danske statsborgere, uden at det får

nogen som helst betydning for deres status her i landet? Vi mener, det er dybt problematisk, hvis det er tilfældet. Det kunne da lige passe, at vi skulle sende danske statsborgere til en krig i Eritrea eller Etiopien, eller hvor det nu foregår, og samtidig sige: Det er helt o.k., I tager bare derned og kæmper på den rigtige side i kampen. Det er altså problematisk, og derfor vil jeg godt bede ministeren om at uddybe sit svar fra før og tage afstand fra, at det er i orden, at man deltager på UCK-side, også selv om det måske er på samme side som NATO.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Den røde lampe betyder, at ens taletid er færdig.

Helge Adam Møller (KF):

Jeg siger tak for ministerens meget klare, tydelige og – synes jeg – også tilfredsstillende svar på mit spørgsmål.

Men jeg vil godt spørge ministeren med hensyn til den udtalelse, hr. Peter Skaarup lige kom med, hvor han sammenlignede de unge danske statsborgere, der eksempelvis melder sig til UCK's modstandskamp i Kosovo, med lejesoldater: Er ministeren ikke enig med mig i, at det vil være lige så forkert at kalde dem lejesoldater som at kalde de unge danske mænd, der i 1939-40 meldte sig som frivillige til den finske modstandskamp mod russerne, for lejesoldater? Mig bekendt var der ingen, der kaldte dem lejesoldater, bortset fra kommunisterne.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg er fuld af beundring over, at både hr. Skaarup og måske også lidt hr. Helge Adam Møller mener, at jeg som justitsminister skal kunne brede mig så meget ud, at jeg går ind på forsvarsministerens og også udenrigsministerens område; men jeg tror, at alle er bedst tjent med, at spørgsmål af den karakter rettes til de pågældende ministre selv.

Det eneste, jeg kan sige til hr. Skaarup, er, at når hr. Skaarup antyder, at der skulle være tale om overtrædelse af grundloven, er det jo klart, at det er nogle spørgsmål, som hr. Skaarup straks må gå med til de myndigheder, der sikrer, at vores lovgivning, altså også straffeloven og grundloven, overholdes. Jeg må altså appellere til hr. Skaarup om at rette sine henvendelser til politiet og anklagemyndigheden, hvis hr. Skaarup mener, der sker tilsidesættelse af dansk

lovgivning, både når det drejer sig om straffeloven og når det drejer sig om grundloven.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2068

5) Til justitsministeren af:

Peter Skaarup (DF):

»Vil ministeren oplyse, hvilke kontrolforanstaltninger der er iværksat ved den danske grænse, for at danske statsborgere, der deltager i krigen i Kosovo på enten serbisk eller UCK-side, ikke fra Danmark medbringer våben til brug under kamphandlingerne?«

Peter Skaarup (DF):

Spørgsmålet relaterer sig til den situation, vi vist alle sammen har set i forbindelse med de reportager, der har været i TV 2's program »Dags Dato« om søndagen, hvor man flere gange har vist billeder og interviews med herboende personer – enten danske statsborgere eller personer, der har midlertidig opholdstilladelse – der tager til krigen på Balkan.

Vi har set flere tilfælde af, at de personer har vist de våben frem, som de har medbragt fra Danmark og vil bruge i krigen dernede, og på den baggrund mener jeg, det vil være rimeligt, at regeringen svarer på, om der er iværksat aktiviteter ved den danske grænse, der kan tilsikre, at man i forbindelse med udrejse fra landet ikke medtager meget kraftige våben som store, svære pistoler osv. med til en krig et andet sted i verden. Det vil være problematisk, som vi ser det, for det er jo Folketinget, der skal tage stilling til, om danske statsborgere skal drage i krig.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Som jeg allerede har redegjort for under et tidligere spørgsmål rejst af hr. Skaarup, er det sådan – som enhver dansker, der fra tid til anden passerer den danske grænse på vej til udlandet, ved – at der ikke fra politiets side foretages nogen generel indrejsekontrol i form af gennemsøgning af udrejsende biler, bagage eller personlige effekter. Der er i dag kontrol ved grænsen, men der er ikke nogen systematisk kontrol, hvor alle biler skal tilbageholdes for at blive gennemført og personer skal gennemses.

Samtidig siger det sig selv, at dansk politi og herunder selvfølgelig også politiet ved de dan-

ske grænser naturligvis generelt udviser en skærpet opmærksomhed med hensyn til forhold, som vil være relevante, når Danmark – som tilfældet er nu – er involveret i en konflikt i et andet europæisk land ikke så langt fra vore egne grænser. I den forbindelse er det værd at bemærke, at der efter dansk lovgivning i almindelighed kræves en særlig tilladelse til at tage våben med ud af landet, og søges der fra enkeltpersoners side om udførseltilladelse af våben til brug i en væbnet konflikt, vil en sådan tilladelse ikke blive givet.

Peter Skaarup (DF):

Jeg vil godt som opfølgning på ministerens svar, som jeg takker for, spørge, om det er korrekt, at der i forbindelse med de aktiviteter, vi har set fra danske statsborgere henholdsvis personer på midlertidig opholdstilladelse, er ansøgt om tilladelse til at medbringe våben til krig på Balkan inden for de seneste 2-3 uger.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg kan ikke tilføje mere nyt til spørgsmålet end det, jeg allerede har gjort, så jeg må henholde mig til det, jeg allerede har svaret.

Peter Skaarup (DF):

Set ud fra en lidt kynisk betragtning kunne man da selvfølgelig være glad for, at tunge, svære våben, som åbenbart findes i Danmark, jf. tv-billederne, bliver taget ud af landet, og at personer, der vil deltage i en krig uden om Folketingets beslutninger, også kommer ud af landet.

Men rent ud sagt er det jo problematisk i forhold til den danske grundlov og i forhold til det, ministeren lige har sagt, hvis der ikke er en effektiv kontrol, så den slags store våben bliver tjekket ved udrejsen, og at man sørger for, at der bliver indhentet tilladelser i forbindelse med udrejse med våben. Derfor vil jeg godt spørge ministeren, om ministeren på den baggrund vil undersøge, om der er indhentet tilladelser inden for de seneste 14 dage eller 3 uger i forbindelse med krigen på Balkan. Vi har jo alle sammen i tv set interviews med personer, der har sagt, at de medbringer våben, og det er jo meget, meget store våben, vi taler om her.

Christian H. Hansen (DF):

Når ministeren nu svarer, som ministeren også tidligere har svaret, at der ikke bliver foretaget noget med hensyn til grænsekontrollen, kunne

man så forestille sig, at ministeren tager initiativ til – når nu Danmark skal gå mere aktivt ind i den krig, vi deltager i – at øge grænsekontrollen?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Som jeg redegjorde for i besvarelsen af spørgsmålet, vil en ansøgning om at udføre et våben fra Danmark til deltagelse i den væbnede konflikt i Kosovo blive afslået. Den oplysning gav jeg allerede i første omgang, så når hr. Skaarup nu spørger, om der er indgivet nogen ansøgninger, kan jeg bare sige: Konsekvensen af indgivelse af en ansøgning er, at man som enkeltperson vil få et afslag på at udføre våben.

Til hr. Christian H. Hansen vil jeg sige: Vi har den samme grænsekontrol og bevogtning ved grænsen, som vi havde før Kosovokonflikten. Nu er opmærksomheden skærpet i forbindelse med Kosovokrisen, og det er jeg fuldt tilfreds med, så der vil ikke blive taget yderligere skridt i forbindelse med den aktuelle situation. Men vi vurderer behovet, hvis der sker nogen forandringer i situationen.

Peter Skaarup (DF):

Jeg vil lige spørge som opfølgning på ministerens besvarelse: Når det er sådan, at der skal indhentes tilladelse – og jeg kan forstå, at der vil blive givet afslag på sådanne ansøgninger – vil ministeren så undersøge, om der er blevet givet nogen afslag inden for den seneste tid, eller om det har været sådan, at der overhovedet er indgivet nogen ansøgninger?

Vi kunne nok forvente fra Dansk Folkepartis side, at man bare har smuglet de våben ud af landet for at tage dem med i krigen dernede, og på den baggrund synes jeg, det ville være relevant, hvis regeringen forstærkede kontrolforanstaltningerne og dermed sørgede for, at de våbenudsmuglinger, som man må formode finder sted – i og med at vi alle sammen har set det i TV 2-nyhederne – ikke gentager sig. Det er altså problematisk, at Folketinget på den ene side sender soldater af sted for at deltage i en krig, og at det på den anden side kan forekomme, at der tager folk derned og deltager på den anden side i krigen med våben her fra Danmark.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Som hr. Skaarup ved, svarer jeg på over 1.000 skriftlige spørgsmål om året her i Folketinget, og skulle hr. Skaarup stille yderligere ét – for jeg kan oplyse, at hr. Skaarup stiller en del af de

over 1.000 spørgsmål, som jeg besvarer – der knytter sig til, om politiet kan oplyse, om der er indgivet nogen ansøgning, og resultatet er, at der er givet afslag, skal hr. Skaarup være velkommen til også at stille det spørgsmål. Så vil det være et af de spørgsmål, som vil beslaglægge en meget stor del af politi- og anklagemyndighedens tid.

Men når hr. Skaarup ved, at konsekvensen er, at ansøgerne får et afslag, har jeg meget svært ved at se, hvad formålet skulle være, ud over at vi skal bruge megen tid på at besvare hr. Skaarups spørgsmål. Men det gør vi også i denne sammenhæng, for vi besvarer alle spørgsmål, og vi beder politiet om at bidrage til at besvare hr. Skaarups spørgsmål, og det vil vi selvfølgelig også gøre i dette tilfælde.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Hr. Peter Skaarup for sidste gang.

Peter Skaarup (DF):

Jeg håber, ministeren forstår, at det er vigtigt for folketingsmedlemmer at spørge om de ting, som de bl.a. får henvendelse fra mange borgere om, og jeg kan sige, at det her er en af de sager, hvor vi i hvert fald i Dansk Folkeparti har fået mange henvendelser fra folk, der finder det meget underligt, at der er personer her fra Danmark, der tager ned og deltager i krigen og tilsyneladende kan gøre det uden nogen som helst konsekvenser. Derfor vil vi selvfølgelig bore yderligere i denne sag, det er helt klart.

Men jeg vil da godt sige til ministeren, at vi synes, det vil være betryggende, hvis regeringen afslutningsvis her i dag vil sige, at der er et forhøjet beredskab, både når det gælder personudrejse og uds mugling af våben fra Danmark i forbindelse med krigen, for det er jo ikke hver dag, at Danmark deltager aktivt i en krig, som vi gør i øjeblikket.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg tror, det er gået op for de fleste, men måske endnu ikke for hr. Skaarup, at det faktisk er det, jeg har svaret: der er tilrettelagt et forhøjet beredskab i det danske politi i forbindelse med Kosovokrisen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2145

8) Til kulturministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Støtter den danske regering, at der i EU bevilges 167 mio. euro – eller ca. 1,3 mia. danske kroner – til et program om Europas fælles kulturarv?«

Skriftlig begrundelse

Ifølge Ritzau den 19. maj 1999 har EU's kulturministre på et uformelt møde, hvor der jo som bekendt ikke må træffes beslutninger, vedtaget, at der skal bruges 167 mio. euro på et europæisk kulturstøtteprogram.

Kulturministrene har ifølge Ritzau debatteret europæisk identitet. Man har altså i realiteten aftalt at bruge millioner af skatteydernes kroner på et projekt, der handler om at skabe en ny nationalisme, hvor den hidtidige nationalfølelse erstattes af en EU-nationalisme. Da en sådan EU-nationalisme vil være ganske kunstig, kan den indeholde endnu større fareelementer i fremtiden end den velkendte form for nationalisme, som er knyttet til nationalstaten.

Den europæiske tradition for national identitetsskabelse gennem unionsdannelse indeholder ikke de mest muntre fortilfælde. F.eks. kan man dårligt hævde, at skabelsen af den franske og den tyske nationalidentitet gennem unionsdannelser – som f.eks. Napoleons franske kejserdømme eller Bismarcks Tyskland var udprægede succeshistorier.

Det er desværre ikke overraskende, at EU-Parlamentet har krævet 250 mio. euro til programmet (ca. 2 mia. kr.).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg stiller spørgsmålet, fordi jeg har kunnet se og har fået meddelelse om – ikke fra ministeren, men fra Folketingets egen repræsentant i Bruxelles – at man på et uformelt ministermøde, hvor der slet ikke må træffes beslutninger, ikke desto mindre har besluttet at afsætte 1,3 mia. kr. til et kulturprogram. Det fremgår, at det bl.a. handler om at skabe en europæisk identitet, og det er altså i virkeligheden en EU-nationalfølelse, man vil bruge 1,3 mia. kr. til at oppiske.

Kulturministeren (Elsebeth Gerner Nielsen): Svaret er, at det gør vi ikke. Den danske regering støtter ikke et EU-program om Europas fælles kulturarv, og Kommissionen har heller ikke foreslået et program med det indhold.

Regeringen støtter derimod et nyt 5-årigt rammeprogram for europæiske samarbejdsprojekter på kulturområdet, og det gør den på basis af det forhandlingsoplæg, som jeg forelagde Folketingets Europaudvalg den 13. november 1998, hvor der ikke blev konstateret flertal imod dette oplæg.

Hovedideerne med rammeprogrammet er, at det skal være bredt og åbent. Det skal udfyldes af kulturlivet selv, det skal kunne støtte grænseoverskridende samarbejdsprojekter, som gerne må være nytænkende og tværfaglige, og som gerne skulle lægge grunden til et mere varigt samarbejde. Men det er altså ikke det, jeg forstår ved Europas fælles kulturarv.

Der kunne ganske rigtigt ikke vedtages noget på det uformelle kulturministtermøde i sidste uge. På rådsmødet den 17. november 1998 var der enighed om indholdet i programmet, men ét land, nemlig Holland, udbad sig betænkningstid om størrelsen af bevillingsrammen på 167 mio. euro, og det har jeg redegjort for i det skriftlige referat fra rådsmødet til Europaudvalget. På det uformelle møde benyttede det tyske formandskab lejligheden til at afklare, om den hollandske betænkningstid var overstået, og det er den, så Holland kan nu ligesom alle de andre 14 medlemslande gå ind for det nævnte beløb.

Den endelige vedtagelse af den fælles holdning vil herefter følge den normale procedure, formentlig med vedtagelse som a-punkt på et kommende rådsmøde. For god ordens skyld skal jeg selvfølgelig slå fast, at regeringen altid handler med udgangspunkt i et mandat fra Europaudvalget.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg ved godt, at ministeren fik et mandat sidste år til at gå ind i diskussionen, men ministeren fik jo ikke mandat til at træffe beslutninger på uformelle kulturministtermøder i EU, hvor man jo ikke må træffe beslutninger.

I det officielle referat, som er udsendt fra ministermødet, står der, at man nåede frem til en enstemmig – her bruges ordet enstemmig – politisk aftale, og så står der, at den skal formelt vedtages på et kommende rådsmøde. Med andre ord: Beslutningen var reelt truffet. Jeg vil godt spørge ministeren, om det ikke er en uri-

melig fremgangsmåde set i betragtning af, at ministeren jo ikke forelagde sagen om det uformelle kulturministtermøde for Europaudvalget.

Så vil jeg også godt spørge om indholdet i sagen. I dette officielle referat står der, at pengene bl.a. skal bruges til aktioner, som skal bidrage til at øge de europæiske folks bevidsthed om at høre til det samme fællesskab og om den kulturelle mangfoldighed i Den Europæiske Union. Bevidsthed om at høre til det samme fællesskab er jo det, som også i pressen er blevet fremstillet, som at man ønsker at fremme en EU-nationalfølelse. Det er måske ikke korrekt, hvad der står i det officielle referat, men det er altså det referat, som vi andre har modtaget, og det er sendt ud af Rådets generalsekretariat.

Kulturministeren (Elsebeth Gerner Nielsen):

I Traktatens kulturartikel, altså artikel 151, nævnes som et af de mulige indsatsområder forbedring af kendskabet til og formidlingen af de europæiske folkeslags kultur og historie.

Indsatserne har hidtil været koncentreret om et kulturelt samarbejde, men ikke om samarbejde på historieområdet. Dette spørgsmål ønskede det tyske formandskab en dialog om på det uformelle kulturministtermøde, og hovedessensen af indlæggene og diskussionerne var, at man ikke kan tale om en fælles europæisk identitet, og at man derfor bør se på kulturforskellene i Europa, også i historisk perspektiv; at kendskab til disse forskelle medvirker til en større forståelse og respekt, og at man på den baggrund bør være mere opmærksom på mulighederne for at støtte indsatsen på historieområdet.

Der er altså fortsat ikke tale om en fælles europæisk kulturarv og heller ikke om at skabe en ny EU-nationalisme, tværtimod, så jeg tror ikke, hr. Keld Albrechtsen har noget at være nervøs for. Men det er da klart, at i Europa har vi en fælles historie, og jeg synes, det er helt på sin plads, at danske unge og unge fra de andre europæiske lande har et kendskab til den fælles historie, som man vel at mærke også kan kalde den fælles kulturarv.

Så til det mere formalistiske. På det sidste rådsmøde var alle lande enige om det nye rammeprogram. Der var dog ét udestående, og det var Holland, som ikke havde mandat hjemmefra til at fastsætte, hvor mange penge der kunne lægges i programmet. Det havde repræsentanten for Holland fået ved det uformelle rådsmøde, og repræsentanten tilkendegav på dette mø-

de, at nu var Holland med. Med andre ord: Vi ved alle, at nu er vi klar til at tage også den formelle beslutning om et nyt 5-årigt rammeprogram, og det gør vi helt formelt på det næste rådsmøde.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må sige, at jeg synes ikke, ministeren rigtigt svarer på spørgsmålet. Når man læser de tilgængelige tekster, får man altså ikke belæg for det, ministeren nu siger, nemlig at det nærmest skal være en slags udveksling om oplysninger om de forskellige europæiske kulturer. Tværtimod understreges det jo i teksten, at disse aktioner skal bidrage til at øge de europæiske folks bevidsthed om at høre til det samme fællesskab.

Derfor vil jeg godt spørge ministeren, om ministeren er indstillet på, når nu det her skal endeligt godkendes på det officielle kulturministermøde, at stemme for den formulering, jeg nævner her: at vi tilhører det samme fællesskab, nemlig EU.

Kulturministeren (Elsebeth Gerner Nielsen):

Det er sådan, at i artikel 151 står der, at Fællesskabet bidrager til, at medlemsstaternes kultur kan udfolde sig, idet det respekterer den nationale og regionale mangfoldighed og samtidig bidrager til at fremhæve den fælles kulturarv.

Vi har en fælles kulturarv, hvad enten vi kan lide det eller ej, og den fælles kulturarv er selvfølgelig også et fundament for samarbejdet i EU. Det rammeprogram, som bliver vedtaget, og som Danmark stemmer for ved næste rådsmøde, vil indeholde elementer, der også drejer sig om den fælles kulturarv, for vi kan hverken afskrive os vor historie eller skrive den om for den sags skyld.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil spørge ministeren, om vi ikke kan være enige om, at det er ganske mange penge. 1,3 mia. kr. til en sådan kampagnevirksomhed er jo ganske mange penge, og derfor vil jeg godt spørge ministeren, om ikke sagen var en mere grundig debat værd. De penge kunne jo gøre utrolig meget gavn til genopbygning, f.eks. på Balkan, hvor man jo snart har fået ødelagt det hele. Det er altså mange penge at smide ud af vinduet, og jeg føler mig simpelt hen utryg ved det, der foregår.

Jeg har læst skildringer af, hvordan sagen opfattes i andre lande, og jeg tror, ministeren

står helt alene blandt kulturministrene med den udlægning af teksten, hun her i dag har præsenteret for Folketinget. I Tyskland f.eks. jubler man over, at man nu endelig har fået midler til at skabe en EU-nationalidentitet. Jeg vil godt spørge ministeren, om jeg ikke kan få en nærmere, grundig diskussion på det kommende Europaudvalgs møde, hvor vi skal behandle denne sag, og om ministeren måske vil bede om et nyt forhandlingsoplæg til det reelle indhold i sagen.

Kulturministeren (Elsebeth Gerner Nielsen):

Jeg har ikke så meget mere at tilføje til denne sag. Jeg har fået et klart mandat fra Europaudvalget, men jeg deltager gerne i debatter om europæisk identitet og dansk identitet, og jeg bidrager også gerne til debatter om, hvordan man via forskellige former for kulturpolitik både nationalt og internationalt kan bidrage til at få løst nogle af de problemer, vi står med, bl.a. på Balkan. Jeg tror nemlig, at noget af forklaringen på problemerne på Balkan i høj grad skyldes manglende kendskab til og manglende accept af den forskellighed, der kendetegner folkeslagene og de forskellige etniske grupper i Europa.

Målet med dette kulturprogram er lige præcis at skabe rammen for en samtale på tværs af forskellige etniske grupper og forskellige kulturer. Jeg tror, vi kan nå meget, meget langt i vores fredsbevarende arbejde, hvis vi havde bedre kendskab til hinandens forskellige kulturer, og under alle omstændigheder må vi sige, at det har været grundlaget for hele det mellemfolkelige samarbejde og de mellemfolkelige kulturudvekslinger, som har kendetegnet det danske demokrati til alle tider.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Der er jo ikke noget at sige til, at ministeren bliver så engageret i et spørgsmål som det her, som ministeren giver udtryk for; men ministeren må altså bestemme sig.

Ministeren strør om sig med bemærkninger. På det ene tidspunkt har vi den samme kultur, og derfor skal man lave de initiativer gennem EU, og på det andet tidspunkt har vi forskellige kulturer, og det er vigtigt, at de kulturer taler sammen og har samarbejde, for så kan vi undgå nogle konflikter.

Det, jeg vil spørge ministeren om, er: Hvor går grænsen egentlig for regeringen med hensyn til kulturpolitik i EU? For Dansk Folkeparti

er det helt afgørende, at kulturpolitikken naturligvis er et nationalt anliggende og ikke et EU-anliggende, og derfor kunne jeg – når vi nu taler om en bevilling på 1,3 mia. kr., som ministeren i den grad er engageret til fordel for – egentlig godt tænke mig at høre, hvor ministeren mener, grænsen går for, hvor mange midler vi skal sætte af til kulturpolitik på EU-plan i betragtning af, at det er et nationalt område.

Kulturministeren (Elsebeth Gerner Nielsen):

Hr. Thulesen Dahl bringer den debat, vi allerede har haft i Europaudvalget, herved i salen, og det skal jeg såmænd ikke beklage.

Mine grænser går ved artikel 151, hvor det er rimelig præcist defineret, hvad det er, Fællesskabet kan beskæftige sig med, og jeg synes, det burde kunne samle os, at den artikel gør opmærksom på, at ét er, at vi har en fælles kulturarv, og at vi har en fælles historie; men dertil kommer som det næste – og det er afgørende at få slået det fast – at vi er så forskellige, at der er en kulturel mangfoldighed i Europa, og den mangfoldighed skal der vises respekt over for, den skal der vises ydmyghed over for. Det er jo netop også det, der kendetegner kultur som sådan. Det er ikke nemt, det er ikke sådan, at man meget entydigt kan sige, at her er det fælles, og her er det forskellige. Der er både fælleselementer og forskelligheder, når vi snakker om kultur.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg vil godt sige, at grunden til, at vi ofte kommer til at gentage EU-debatter her i Folketingssalen i forhold til Folketingets Europaudvalg, er jo, at regeringen har gjort en så ihærdig indsats for at holde dørene til Europaudvalget lukkede for offentligheden.

Så hvis offentligheden skal have indblik i EU-diskussioner og i forskellige EU-holdninger, er der selvfølgelig kun muligheden for os at bringe debatten herind i Folketingssalen og så tage den i offentligheden, og vi synes alle bør være tilfredse med, at den kommer.

Det, jeg gerne vil spørge om, er sådan set en opfølgning på det, jeg sagde før: Hvor går regeringens grænse? Altså det, ministeren svarer på mit spørgsmål om, hvor grænsen går for, hvor meget kulturpolitik der skal føres gennem EU, er et glødende forsvar for, at kulturpolitik er et EU-anliggende, og det, der var mit spørgsmål, var, hvor grænsen går.

Jeg er selvfølgelig opmærksom på artikel 151, men det, der er spørgsmålet, er: Hvad er rege-

ringens visioner? Hvad er det, regeringen vil? Og ikke mindst: Hvor mange penge mener regeringen, vi skal bruge på EU-plan på kulturpolitik? Nu taler vi om 1,3 mia. kr., men ministeren taler jo, som om det nærmest er en absolut mindstegrænse, og at det burde være et langt større beløb.

Kulturministeren (Elsebeth Gerner Nielsen):

Det er peanuts, vi vælger at bruge på kulturen i EU. Vi taler om et 5-årigt rammeprogram, så det er ikke mange penge, der skal anvendes.

Kulturpolitik er først og fremmest et nationalt anliggende – det er også det, der bliver slået fast i artikel 151 – men det bliver samtidig slået fast, at landene kan have fornøjelse af at samarbejde. Og i og med at alt under artikel 151 vedtages ved enstemmighed, så har det enkelte land i den grad mulighed for selv at gå ind og have indflydelse på, hvordan kulturpolitikken skal se ud i EU.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Og så får hr. Keld Albrechtsen ordet som den sidste.

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, det var ministerens bemærkning om, at 1,3 mia. kr. var peanuts. Det håber jeg var en svipser.

Jeg vil godt bede ministeren bekræfte, at i en situation, hvor Balkan ligger i ruiner, og hvor de internationale hjælpeorganisationer har svært ved bare at få en brøkdel af de penge stillet til rådighed, som det drejer sig om her, nemlig 1,3 mia. kr., så er det absolut en fejltagelse og lidet velvalgt at bruge betegnelsen peanuts i den forbindelse.

Det håber jeg at ministeren er enig i var en fortalelse.

Kulturministeren (Elsebeth Gerner Nielsen):

Det var ikke en fortalelse. Jeg mener, det er peanuts. Det er meget, meget få penge i forhold til mange andre satsningsområder i EU, vi vælger at bruge på kulturen.

I det hele taget kan man sige, at det er det, der kendetegner vores støtte til kulturen også nationalt. Det er ikke de store penge, der anvendes på den, men til gengæld har det meget stor effekt, stor virkning. Det er noget, der kan give anledning til mange debatter, også her i Folketingssalen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2148

9) Til forskningsministeren af:

Jens Hald Madsen (V):

»Vil ministeren med baggrund i Politikens artikel den 16. maj 1999 »Minister kræver ren besked om Risø« give en redegørelse for de omtalte 12 uheld med radioaktivt materiale inden for 3 år og herunder oplyse, hvilke konkrete uheld det drejer sig om, og hvilke konsekvenser det i de enkelte tilfælde har haft for de ansvarlige personer på Risø?«

Jens Hald Madsen (V):

Baggrunden for det her spørgsmål eller de to spørgsmål, som der er i det hele taget, ligger i, at der er en utrolig kontrol med, hvad folk foretager sig inden for det miljømæssige område. Og så er det vel egentlig tankevækkende og vel også chokerende at opdage, at atomanlægget i Risø har haft 13 uheld eller overtrædelser.

Jeg er udmærket klar over, at ministeren selvfølgelig ikke er i stand til mundtligt at redegøre for alle de her uheld. Jeg ved, at der kommer en redegørelse fra ministeren, og jeg vil nok også bede om at få det skriftligt besvaret, men det er tankevækkende, og derfor vil jeg gerne høre ministerens svar på mit spørgsmål.

Forskningsministeren (Jan Trøjborg):

Jeg tror indledningsvis, det er vigtigt at præcisere, at Forskningscenter Risø naturligvis har redegjort for overtrædelserne over for Forskningsministeriet, men dernæst naturligvis også på det tidspunkt, hvor overtrædelserne er sket, har rapporteret til de ansvarlige myndigheder. Det er også således, at overtrædelserne er medregnet i Risøs grønne regnskab.

Men jeg tror alligevel, det er utrolig vigtigt, at vi skelner mellem uheld og overtrædelser. Hr. Jens Hald Madsen brugte begge ord i sin begrundelse for spørgsmålet. Det er utrolig vigtigt at præcisere, at der ikke er tale om 12 uheld, men tale om et antal overtrædelser af de såkaldte betingelser for drift. Og de fordeler sig således med otte overtrædelser i 1996, en i 1997 og tre i 1998.

Disse betingelser for drift er nogle meget specifikke betingelser, der dækker alle forhold på Risø, der kan tænkes at have betydning for den nukleare sikkerhed, så det er naturligvis al-

vorligt og skal tages meget alvorligt; men betingelser vedrører bl.a. tekniske og administrative forhold og naturligvis også en række organisatoriske forhold.

Risø har over for Forskningsministeriet redegjort for de tolv overtrædelser i en meget detaljeret redegørelse, som jeg meget gerne vil oversende til Folketinget, således at man kan stifte bekendtskab med den. (Se side 7215).

Lad mig bare nævne et par eksempler fra redegørelsen, f.eks. overtrædelse af betingelserne, der handler om, hvor man tager prøver af vand ved Roskilde Fjord og en senere tilrettelægning af prøvetagningen. Der kan være tale om manglende alarmoverførsel i kraft af et lynnedslag. Der kan være tale om opbevaring af godkendte filtre i en aftalt hal osv., osv., osv.

Det er meget specifikke overtrædelser af betingelserne for drift, men der er altså ikke tale om tolv uheld.

Jens Hald Madsen (V):

Nu kan man jo selv vælge, hvilke man vil nævne. Jeg kunne jo fortælle ministeren, at det sidste uheld havde noget at gøre med, at en radioaktiv motor lige pludselig dukker op i et læs skrot på vej til stålvalseværket i Frederiksværk.

Jeg kan også nævne et andet eksempel, hvor to læs beton fra et gammelt atomaffaldslager sidste år ved et uheld blev læst af ved en entreprenør i Stenløse i stedet for at blive deponeret på Risø, og i dag ved man faktisk ikke, hvor den radioaktive beton befinder sig.

Jeg synes set i forhold til, hvor meget regulering og hvor streng en lovgivning vi har inden for miljøområdet, ikke mindst også for private, når det gælder krav til deponering osv., at det må give anledning til en eller anden form for konsekvens.

Forskningsministeren (Jan Trøjborg):

Jeg er en lille smule ked af, at hr. Jens Hald Madsen får det til at lyde, som om vi tager let på overtrædelserne af betingelse for drift.

Tværtimod ser vi meget alvorligt på sagen. Jeg er også meget tilfreds med, at de ansvarlige myndigheder har taget sagen alvorligt, ligeledes har institutionen Risø taget sagen meget alvorligt.

Der bliver fra hr. Jens Hald Madsens side spurgt til to konkrete hændelser, som jeg kan forstå betegnes som de mest alvorlige.

Der er altså tale om, at nogle betonelementer, som er frit klassificeret, er tilladt at bruge som

opfyldningsmateriale på Risø, men som en entreprenør har kørt uden for Risø. Der er altså ikke tale om nogen sundhedsfare, men der er tale om en overtrædelse af betingelserne. Det er selvfølgelig utilfredsstillende.

Dernæst er der tale om en motor, som har været anvendt på Risø, og som er svagt radioaktiv, som er fundet på en skrotplads. Helt klart utilfredsstillende. Imidlertid er det vigtigt at præcisere af hensyn til – hvad skal vi sige – sagligheden i sagen, at der er tale om en klassifikation, som er på niveau 1 på den internationale nukleare eventscale, som det hedder, og det betyder altså, at det er på et niveau, hvor det er af ingen eller kun ringe sikkerhedsmæssig betydning, og det er nede på den skala, hvor det end ikke skal indberettes til Den Internationale Atomenergi-kommission.

Det er klart, det er to forhold, som giver anledning til, at proceduren skal strammes gevaldigt op, og det er der også foretaget skridt til.

Jens Hald Madsen (V):

Må jeg så spørge ministeren: Ud af de her tretten overtrædelser – nogle vil måske stadig væk mene uheld – hvor mange mener ministeren så er alvorlige uheld? Og samtidig vil jeg spørge ministeren: I forhold til den måde, man har omsorg for deponering af affald – tag bare sådan noget som asfalt, det skal deponeres med lermembran – er det så således, at Risø frit kan deponere deres eget atomaffaldsbeton på deres egen grund, uden nogen andre myndigheder til at kontrollerer det?

Forskningsministeren (Jan Trøjborg):

Jeg skal ikke trække på smilebåndet i sådan en alvorlig sag, men det er lige før, at jeg finder det fornødent. Naturligvis er det ikke således. Det er faktisk således, at der føres – det synes jeg også man kan konkludere på baggrund af sagens forløb – et meget tæt tilsyn med Risø fra henholdsvis Statens Institut for Strålehygiejne under Sundhedsstyrelsen og Beredskabsstyrelsen, og Risø fører selv et meget tæt tilsyn og indberetter naturligvis selv alle disse overtrædelser af betingelser for drift.

Der er naturligvis ikke tale om alvorlige uheld. Hvis der var det, så har jeg fuld tillid til, at de pågældende myndigheder, der har ansvaret for sikkerheden på Risø, havde grebet ind og i givet fald også skredet til en lukning af Risø, hvis det havde været et alvorligt uheld.

Som sagt var der ikke tale om nogle alvorlige hændelser overhovedet, men der er tale om, at vi skal være meget opmærksomme på, skal vi kalde det sikkerhedskulturen; alle administrative procedurer og organisatoriske forhold skal naturligvis være på et meget betryggende niveau. Det er Risøinstitutionen meget opmærksom på. Det er myndighederne også meget opmærksom på.

Jeg synes, at man skal stifte lidt nærmere bekendtskab med selve indholdet i overtrædelserne, og derfor vil jeg meget gerne tilstille Folketinget Risøs redegørelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2149

10) Til forskningsministeren af:

Jens Hald Madsen (V):

»Vil ministeren med baggrund i Politikens artikel den 16. maj 1999 »Minister kræver ren besked om Risø« redegøre for, hvad man i fremtiden vil gøre på Risø for at undgå lignende uheldige hændelser?«

Forskningsministeren (Jan Trøjborg):

Som jeg har sagt tidligere, så lægger vi naturligvis i såvel Forskningsministeriet som i regeringen som sådan meget vægt på, at der ikke kan opstå nogen ængstelse i offentligheden eller rejses offentlig kritik af sikkerhedsforholdene ved Risø, og de nukleare sikkerhedsmyndigheder har da også forsikret, at driften på Risø er fuldt forsvarlig. Skulle det ikke være tilfældet, så ville de, som jeg var inde på for et øjeblik siden, have myndighed til at kræve en omgående lukning.

Hændelserne, der har været omtalt i pressen bl.a. og her i spørgetiden, er i sig selv ufarlige, men som jeg var inde på i mit tidligere svar, så kan de altså ses som en tendens til en bekymring for manglende sikkerhedskultur på Risø, og de problemer søges nu løst i et samarbejde mellem Risø og de pågældende myndigheder, og vi følger naturligvis udviklingen meget nøje fra ministeriet, og vi ser naturligvis også med største alvor på sagen.

Risø har orienteret ministeriet om, at der siden 1996-1997 – hvor jeg nævnte, at der i 1996 havde været otte tilfælde af overtrædelser af betingelser for drift – har været arbejdet på et projekt til omlægning af Risøs sikkerhedssty-

ring for både den almindelige arbejdssikkerhed og den nukleare sikkerhed. Projektet blev sat i gang, idet der blev konstateret et stigende antal overtrædelser af disse betingelser for drift på det nukleare anlæg.

De fleste af ændringerne er gennemført i 1998, men enkelte ændringsforslag er fortsat under behandling hos de nukleare sikkerhedsmyndigheder. Samtidig har myndighederne anmodet Risø om ved udgangen af 1999 at rapportere om status og resultaterne vedrørende disse særlige initiativer.

Jens Hald Madsen (V):

Ministeren kan måske godt mene, at jeg blæser en sag op, som der måske ikke er så meget indhold i. Men det, der er min pointe, er, at jeg ser og oplever, hvordan man jagter private virksomheder, private personer, som laver overtrædelser, som overhovedet ikke kommer på højde med det, som vi kalder atom- eller radioaktive ting. Og det er derfor, jeg spørger: Når den ene myndighed kontrollerer den anden myndighed, som kontrollerer, om nu institutionerne fungerer, som de skal, har det så overhovedet haft nogen konsekvens? Er der nogen, der er blevet fyret?

Man har haft de her overtrædelser, og man siger, at man skal have en bedre sikkerhedskultur, men har det haft nogen konsekvens, at man lige pludselig opdager, at to læs beton ryger uden for Risø? Har det haft nogen konsekvenser, at man finder en radioaktiv motor i et stål-valseværk? Fyrer man ikke folk? Tager man det ikke op til evaluering? Eller siger man bare: Nå ja, vi skal nok lave om på sikkerhedskulturen?

Jeg ved godt, hvad der var sket, hvis det havde været en privat virksomhed. Så havde han måttet møde i retten i stedet for.

Forskningsministeren (Jan Trøjborg):

Jeg er ked af, at hr. Jens Hald Madsen kræver Risøledelsens og måske også nogle af myndighedernes ansvarlige personers hoveder på et fad. Jeg synes, det er en meget dramatisk udtalelse i Folketingets spørgetid på baggrund af en sag, som jeg ikke qua det tidsrum, der er til rådighed for besvarelse af spørgsmål her i Folketingets spørgetid, har haft mulighed for at forklare i det detaljerede omfang, som er nødvendigt for at forstå, hvad de hændelser, der er tale om, handler om.

Jeg synes tværtimod, når man læser materialet igennem – nu kan hr. Jens Hald Madsen jo

stifte bekendtskab med det på et senere tidspunkt – så får man helt klart det indtryk, at her er der for det første tale om et meget højt sikkerhedsniveau, der er tale om en meget høj ansvarlighed både hos Risø og hos myndighederne. Alt bliver indrapporteret. Det skal det også. Og der er tale om, at når der opstår problemer, ja, så tager vi jo problemerne op mellem myndighederne og den ansvarlige institutions ledelse og sørger for en omlægning af sikkerhedsstyringssystemerne. (Se side 7215).

Jeg synes ikke, der er noget i den redegørelse, jeg har modtaget, der giver mig anledning til at overveje noget blot i retning af det, hr. Jens Hald Madsen argumenterer for her, nemlig nogens hoved på et fad. Jeg synes, det er meget dramatisk at udtale sig på baggrund af en sag, som efter min opfattelse håndteres ansvarligt, og som på ingen måde har indeholdt nogen sikkerhedsmæssig bekymrende hændelse.

Jens Hald Madsen (V):

Nu sagde jeg overhovedet ikke, at det var nogens hoved på et fad. Det, jeg spurgte om, var, om jeg ikke kunne få et svar fra ministeren, for ministeren sagde blot, at enten lukker vi Risø, eller også må vi se, om sikkerhedskulturen skal strammes lidt op.

Der er jo noget, der hedder midt imellem, og det, jeg sådan set bare har bedt ministeren om at besvare, er, om det overhovedet har haft nogen konsekvenser. Har de pågældende fået en reprimande? Jeg siger ikke, at de skal fyres. Jeg siger bare, at der skal være en konsekvens.

Jeg synes da stadig væk, at 13 overtrædelser er 13 for mange. Der er nogle af dem, der måske er mindre forseelser, men der er da nogle af dem, som er uacceptable, og så spørger jeg blot den ansvarlige minister: Er der så ikke en konsekvens? Bare en lille smule konsekvens? Havde det som sagt været en privat virksomhed, en privat person, så ved jeg, at så havde det haft konsekvenser.

Forskningsministeren (Jan Trøjborg):

Nej, det ved hr. Jens Hald Madsen ikke. Den sammenligning er ikke en sammenligning, som baserer sig på noget kvalitativt grundlag, og jeg synes også, at hr. Jens Hald Madsen skulle studere materialet, inden han udtaler sig så bombastisk.

Jeg har meget omhyggeligt citeret, hvad hr. Jens Hald Madsen sagde, nemlig hr. Jens Hald

Madsens spørgsmål, om nogen dog var blevet fyret, om der slet ingen konsekvenser var?

Jeg har i min indledende besvarelse prøvet at redegøre for, at konsekvensen af de overtrædelser af betingelserne for almindelig drift, som jeg har redegjort for, har været, at man nu arbejder med et projekt til omlægning af Risøs sikkerhedsstyringssystem både for den almindelige arbejdssikkerhed og for den nukleare sikkerhed. Det synes jeg er fuldt tilfredsstillende, og jeg har fået en redegørelse fra de pågældende myndigheder, der fører kontrol med Risø. Det er Statens Institut for Strålehygiejne under Sundhedsstyrelsen, og det er Beredsskabsstyrelsen, og her er der ingen advarselslamper, der blinker. Der har kun været tale om hændelser uden væsentlig sikkerhedsmæssig betydning.

Jeg er helt tryk ved og tilfreds med, at både ledelsen på Risø og også de ansvarlige myndigheder arbejder sammen på et projekt, der skal styrke sikkerheden for Risø. Og her handler det naturligvis først og fremmest om det, der har været overtrådt, nemlig en række administrative procedurer.

Jens Hald Madsen (V):

Jeg må så forstå det sådan, at det ikke har haft nogen konsekvens, for jeg kan tilsyneladende ikke få at vide fra ministeren, om det har haft en konsekvens, eller det ikke har haft nogen konsekvens. Det eneste, jeg kan få at vide, er, at man vil stramme op på sikkerhedskulturen.

Jeg kan også på forstå på ministeren, at hvis en privat person kommer til at læsse en radioaktiv motor ned i et læs skrot, og det ryger over til Stålvalseværket, så har det ikke nogen konsekvens. Hvis jeg som vognmand kører med to læs beton, som kommer fra et atomaffaldslager, så har det ikke nogen konsekvens. Det er da rart at vide, for hvis det nu havde været olie-rester eller kemikalier eller noget andet, så havde det haft konsekvenser.

Forskningsministeren (Jan Trøjborg):

Jeg synes, at det meget bliver en polemisk debat. Det havde jeg faktisk ikke forventet.

Nej, det kan man på ingen måde konkludere. Overtrædelse af de meget omfattende og meget detaljerede betingelser for almindelig drift på Risø har naturligvis konsekvenser. Og den konsekvens bliver draget i samarbejde med den an-

svarlige ledelse på Risø og de pågældende ansvarlige myndigheder.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Bortfaldne spørgsmål

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Spørgsmål nr. S 2127, S 2128 og S 2129, der er stillet til trafikministeren af hr. Søren Kolstrup, er taget tilbage af spørgeren. Spørgsmålene, der hermed er bortfaldet, lød således:

Spm. nr. S 2127

Til trafikministeren (18/5 99) af:

Søren Kolstrup (EL):

»Hvordan vil ministeren sikre, at de omtalte fjernbusser i lov nr. 188 ikke undergraver de danske sidebaner (jf. Thybanen, Vestbanen m.m.)?«

Spm. nr. S 2128

Til trafikministeren (18/5 99) af:

Søren Kolstrup (EL):

»Hvorledes vil ministeren medvirke til, at de omtalte fjernbusser i lov nr. 188 primært betjener strækninger, der ikke er togbetjente?«

Spm. nr. S 2129

Til trafikministeren (18/5 99) af:

Søren Kolstrup (EL):

»Hvilke overvejelser har ministeren om den geografiske passagerrekruttering til de i lov nr. 188 omtalte fjernbusser?«

Den næste sag på dagsordenen var:

27) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 146:

Forslag til folketingsbeslutning om maritim håndhævelse af handelssanktioner over for Forbundsrepublikken Jugoslavien og om et dansk maritimt bidrag til NATO's indsats på det vestlige Balkan.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).
(Fremsat 25/5 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Per Kaalund (S):

På NATO-topmødet i forrige måned blev man enig om at skærpe sanktionerne over for Jugoslavien, og i konsekvens af det har EU gennemført et forbud mod salg og levering af olie m.v. til Jugoslavien. NATO har sideløbende besluttet at sende sin stående flådestyrke i Atlanterhavet til Adriaterhavet, bl.a. for at kunne overvåge og håndhæve FN's og EU's sanktioner.

Danmark deltager permanent i den stående flådestyrke, og regeringen søger nu mandat til, at en korvet – eller fregat i internationalt sprog – kan forlægges til Adriaterhavet. Opgaven forudses at være overvågning, inspektion og eventuel støtte til en implementeringsstyrke.

Sideløbende planlægger NATO at sende sin nordlige minerydningsstyrke til Adriaterhavet. Den deltager Danmark også i, og her søger regeringen også mandat. Opgaven dér bliver at rydde ammunition. Det er fortrinsvis nedkastet ubrugt ammunition, hvis operationen ikke har tømt ammunitionslagret, var jeg lige ved at sige, fra fly m.v.

Desværre er det nødvendigt fortsat at styrke presset på Jugoslavien, og Danmark må deltage heri i forlængelse af vores hidtidige engagement både med F 16-flyene og de ca. 200 mand, som vi har i det nordlige Albanien til at bistå de humanitære organisationer m.v.

Vi må håbe, at krigshandlingerne snarest bringes til ophør. Danmark støtter naturligvis det internationale samfunds bestræbelser for at finde en fredsløsning. En resolution fra FN's Sikkerhedsråd må være det rigtige, og principperne er angivet fra G 8-landene, for det første omgående afslutning af vold og undertrykkelse af befolkningen i Kosovo, for det andet tilbagetrækning af militære og paramilitære styrker fra

området og for det tredje udstationering af en effektiv international styrke. Der er 7 punkter i alt.

Jeg kan nævne, at Socialdemokratiet støtter denne sag om, at der gives mandat til regeringen.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Foranlediget af hr. Per Kaalunds indlæg på vegne af Socialdemokratiet vil jeg godt spørge Socialdemokratiet, om ikke man på et tidspunkt mener, at den krig bør have en ende. Om man ikke fortsat bør se på forhandlingsløsninger, der kan sikre, at vi ikke hele tiden skal tage stilling til nye også danske bidrag til konflikten dernede.

Det er jo fjerde gang inden for relativ kort tid, at Folketinget må sende flere styrker af sted, enten flåde, fly, eller hvad det nu er af mandskab, vi må sende af sted. Og derfor er det selvfølgelig interessant for partierne her i Folketinget at spørge: Hvornår mener regeringen, at det må stoppe? Hvornår mener regeringen i lighed med Italien, Folkekirkens Nødhjælp og andre velmenende organisationer, at der må et bombestop til, at krigen må stoppe, sådan at man kan komme til forhandlingsbordet igen, så man kan hjælpe mange af de mennesker, mange af de flygtninge, der er kommet i knibe på grund af bl.a. NATO's bomber?

(Kort bemærkning).

Per Kaalund (S):

Jeg kan forsikre hr. Peter Skaarup om, at den socialdemokratiske folketingsgruppe meget gerne ser en ende på den krig og de krigshandlinger, der foregår i området, og vi agter fortsat at støtte regeringens bestræbelser på, at disse krigshandlinger bringes til ende, og vi er overbeviste om, at regeringen vælger de rette midler på de rette tidspunkter i samarbejde med andre nationer.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jo, men det er meget godt, at Socialdemokratiet og hr. Per Kaalund siger, at man vil vælge de rette midler på de rette tidspunkter. Men vil Socialdemokratiet så ikke forholde sig til bl.a. generalsekretæren fra Folkekirkens Nødhjælp, hr. Christian Balslev-Olesen, der har sagt, at man i øjeblikket ikke kan komme ind og hjælpe mange af de flygtninge, som er blevet ofre i